

URHEILUVAATE JA ESIINTYMISASU

Kilpailupuvut voimistelujoukkueelle

Koulutusala Kulttuuriala			
Koulutusohjelma Muotoilun koulutusohjelma			
Työn tekijä(t) Anna Haapala			
Työn nimi Urheiluvaate ja esiintymisasu. Kilpailupuvut voimistelujoukkueelle			
Päiväys	21.4.2015	Sivumäärä/Liitteet	36/5
Ohjaaja(t) Ulla Rytönen			
Toimeksiantaja/yhteistyökumppani(t) Kuopion Reippaan Voimistelijat, Aveo -ryhmä			
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön aiheena oli suunnitella ja valmistaa kilpailupuvut voimistelujoukkueelle. Joukkue koostui yhdeksästä 20-26 vuotiaasta naisesta. Tehtävänä oli valmistaa samanlaiset puvut joita käytettiin kolmessa kilpailussa ja kahdessa esityksessä seuran tapahtumissa.</p> <p>Pukuja tutkittiin FEA –mallin mukaisesti toimivuuden, esteettisyyden ja ilmaisevuuden näkökulmasta. Opinnäytetyössä perehdytään voimistelun erikoisvaatimuksiin ja verrataan voimistelupuvun vaatimuksia kilpatanssin ja tanssiteatterin vaatimuksiin.</p> <p>Opinnäytetyö pohjautuu suurilta osin Suomen voimisteluliiton ja Suomen tanssiurheiluliiton asettamiin sääntöihin sekä tekijän omiin kokemuksiin ja havainnointiin pukujen suunnittelun ja valmistuksen ajalta. Opinnäytetyössä käytetään runsaasti kuvamateriaalia, jonka avulla havainnollistetaan erityyppisiä pukuja ja lopullisia tuotteita. Prosessin aikana ja lopuksi saatiin palautetta, jota hyödynnetään opinnäytetyössä tulosten analysointiin.</p> <p>Pukujen kaavoituksessa käytettiin hyväksi Grafis –kaavoitusohjelmaa, johon syötettiin jokaisen voimistelijan yksilölliset mitat. Kaavat kuositeltiin manuaalisesti. Pukujen materiaalin käytettiin lycraa, jonka ominaisuuksiin opinnäytetyössä perehdytään.</p>			
Avainsanat voimistelupuku, tanssipuku, joukkuevoimistelu, kilpatanssi, pukusuunnittelu, FEA -malli			

Field of Study Culture			
Degree Programme Degree Programme in Design			
Author(s) Anna Haapala			
Title of Thesis Sports clothing and stage costume. Competition leotards for gymnastics team			
Date	21.4.2015	Pages/Appendices	36/5
Supervisor(s) Ulla Rytönen			
Client Organisation /Partners Kuopion Reippaan Voimistelijat, Aveo group			
<p>Abstract</p> <p>The aim of this thesis was to design and make competition costumes for a gymnastics team. The team consisted of nine women aged 20-26. The task was to make identical costumes to be used in three competitions and two performances in their club's events.</p> <p>The costumes were studied in accordance with FEA model and in the aspects on functionality, expressiveness and aesthetics. The thesis focuses on the special requirements of gymnastics costumes and it compares the requirements of gymnastics costumes to those of competitive dancing costumes and dance theatre costumes.</p> <p>This thesis is mostly based on the rules set by Finnish gymnastics union and Finnish dance sports union, as well as on the author's own experiences and findings during the project. To show examples of different costumes and the final product, a great amount of photographs were used in this thesis report. The results of the project were analyzed by using the feedback which was given to the author during and after the project.</p> <p>During the pattern making process Grafis pattern programme was used. Patterns were made using individual measurements of the gymnasts, and the patterns were shaped manually. The material of the leotards was lycra, which is observed more in the thesis.</p>			
<p>Keywords</p> <p>gymnastics leotards, dance costumes, team gymnastics, competitive dancing, costume design, FEA model</p>			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	6
2	TIETOA JA TAUSTAA OPINNÄYTETYÖSTÄ	8
2.1	AIHEEN VALINTA JA TAUSTAT	8
2.2	TAVOITTEET	8
2.3	TOTEUTUS JA RESURSSIT	9
2.4	PROSESSIN TARKASTELU FEA –MALLIN MUKAISESTI	10
3	ESIINTYMISASUJEN ERILAISET VAATIMUKSET	12
3.1	VOIMISTELUPUKU	12
3.2	KILPATANSSIPUKU	14
3.3	TANSSIPUKU TAITEESSA	17
3.4	VERTAILU	20
4	SUUNNITTELUPROSESSI	23
4.1	KOREOGRAFIN JA VOIMISTELIJOIDEN TOIVEET	23
4.2	OMAT PUKULUONNOKSET	24
4.3	MATERIAALIT JA HUOLLETTAVUUS	27

5 ASUJEN VALMISTAMINEN	29
5.1 KAAVOITTAMINEN GRAFIS –OHJELMISTOA HYVÄKSI KÄYTTÄEN	29
5.2 ELASTISEN MATERIAALIN VAATIMUKSET VALMISTUKSESSA	30
5.3 VALMIIT VOIMISTELUPUVUT	32
6 TULOSTEN ARVIOINTI	35

KUVIOT JA KUVAT

LÄHTEET

LIITTEET

LIITE 1. KILPAILUOHJELMAN KAPPALE, ED SHEERAN, "GIVE ME LOVE"

LIITE 2. VOIMISTELIJOISTA OTETUT MITAT

LIITE 3. PUKUJEN LUONNOKSET

LIITE 4. PUKUJEN HOITO-OHJEET

LIITE 5. ESITYSKUVIA PUVUISTA

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössäni suunnittelen ja valmistan kilpailupuvut naisvoimistelujoukkueelle. Asiakkaani on Kuopion Reippaan Voimistelijoiden Aveo -ryhmä, joka koostuu tällä kisakaudella yhdeksästä 20-26 vuotiaasta naisesta. Voimistelun kilpailupuku on paitsi urheiluvaate, myös esiintymisasu. Tässä raportissa tarkastelen joukkuevoimistelun kilpailupukuja laajemmin esiintymisasujen kontekstissa ja vertaan niitä muihin vastaaviin esiintymisasuihin, kuten kilpatanssipukuihin ja tanssiteatterin puvustuksiin. Kerron myös pukujen suunnitteluprosessista Lamb & Kallalin FEA –malliin pohjautuen ja omista ratkaisuistani voimistelupuvun suunnittelussa ja valmistuksessa. Tekstin lomassa käytän runsaasti kuvamateriaalia pukujen valmistusprosessista ja valmiista kisapuvuista. Pukujen suunnittelun lähtökohtina FEA -mallin lisäksi ovat asiakkaiden toivomukset ja omat tavoitteeni.

Kilpavoimistelussa on asuja koskevia tarkkoja sääntöjä, jotka olen huomionut suunnitteluprosessissani. Suomen Voimisteluliiton, lyhennettynä Svolin, joukkuevoimistelun vapaa- ja välineohjelman kilpasarjojensäännöt luovat vahvan raamin suunnittelutyön alussa, ja koin nämä säännöt tärkeimmäksi tietopohjakseni onnistuneen kilpavoimistelupuvun suunnittelussa. Kerron opinnäytetyössäni sääntöjen lisäksi voimistelun puvulle asettamista vaatimuksista ja vertaan niitä tanssiin huomioiden Svolin viralliset säännöt ja Suomen Tanssiurheiluliiton kilpailusäännöt. Toivon, että näistä rinnastuksista on hyötyä tulevaisuudessa voimistelu- ja tanssipukujen tekijöille.

Varsinaisesta voimistelupuvun valmistuksesta en onnistunut löytämään opinnäytetöitä, vaikka olenkin varma, että niitä on tehty. Lähimmin omaan opinnäytetyöhöni koin liittyvän Kati Yli-Nikkolan (2013) opinnäytetyön Tanssiryhmän puvustus Latino Show -tanssin SM-kilpailuihin. Myös Yli-Nikkola käyttää työnsä suunnittelun pohjana FEA –mallia, ja koin sen hyödylliseksi myös havainnointitekniikoiden ja kilpatanssin pukusääntöjen osalta. Samoista aiheista hyviä huomioita oli myös Noora Savolaisen (2009) opinnäytetyössä Kilpatanssiasut kevään 2009 latinalaistanssien SM- sekä vakiotanssien IKM-kisoihin. Lisäksi käytän lähdeaineistona Pukutaikaa-kirjaa (2009), joka on koottu Lapin yliopistossa vuosina 2007–2008 valmistuneiden puvustusta koskevien opinnäytetöiden pohjalta. Pukutaikaa –teos antoi minulle paljon verratessani tanssiteatterin vaatimuksia kilpatanssiin ja –voimisteluun. Tanssin puvustamisesta kertovat myös Laura Vanhalan vuonna 2014 kirjoitettu opinnäytetyö Puvustus disORDER-tanssiteokseen. Tanssipuku osana nykytanssiteosta sekä erityisesti Saara Bordin opinnäytetyö Mystinen Matkaaja Tanssipuvun tarkastelu ergonomian ja käytettävyyden näkökulmasta vuodelta 2011, jossa hän muun muassa haastatteli pukusuunnittelija Mirkka Nyrhistä työstään. FEA -mallista sain tietoa Ritva Koskennurmi-Sivosen (2015) Internet-julkaisusta Käsiyötuote.

Toivon, että koko opinnäytetyöstä on apua tanssipuvustusta tai voimistelu- ja tanssiasuja suunnitteleville ja valmistaville opiskelijoille, joilla ei ole vielä kokemusta aiheesta. Opinnäytetyöni perustuu omiin henkilökohtaisiin kokemuksiini, joista olen oppinut paljon, sillä minulla ei ole aikaisempaa kokemusta voimistelupukujen vaatimuksista.

OPINNÄYTETYÖSSÄ KÄYTETTYJÄ KÄSITTEITÄ

Decolté –alue

Ihoalue kaulan ja rintojen välissä

Dramaturgia

Se miten esityksen tai tapahtuman eri elementit järjestyvät ja rytmittyvät. Puvustuksessa osa tarinan kerrontaa ja hahmojen kehitystä.

Koreografia

Tanssin ja muiden vastaavien lajien liikkeiden suunnittelu. Koreografia sisältää kaiken, mitä esiintyjien täytyy tietää ja osata jotta esitys voidaan esittää halutulla tavalla.

Koreografi

Koreografian suunnitteleva ja ohjaava henkilö. Työskentelee teatterissa läheisesti yhteistyössä ohjaajan kanssa.

2 TIETOA JA TAUSTAA OPINNÄYTETYÖSTÄ

Tässä luvussa perehdyn opinnäytetyöni aiheen valintaan, alkuvaiheeseen ja taustoihin. Kerron myös opinnäytetyöni tavoitteista, toteutuksesta ja resursseista. Lopuksi kerron FEA-mallista sekä siitä, miten käytän sitä hyödykseni joukkuevoimistelun kilpailupukujen suunnittelussa.

2.1 AIHEEN VALINTA JA TAUSTAT

Kiinnostuin teatterista ja sen mukana muustakin esiintyvistä taiteista jo lapsena. Aluksi olin kiinnostunut itse näyttämötyöstä, mutta jossain vaiheessa kiinnostukseni siirtyi yhä vahvemmin puvustuksen puolelle. Tästä alun alkaenkin sain kipinän lähteä opiskelemaan vaatetusalaan. Näin ollen minulla on ollut opintojeni alusta asti selkeä suunta esiintyvän taiteen puvustamiseen. Suoritin molemmat työharjoitteluni teattereissa, toisen jakson Kuopion Uudessa Kesäteatterissa ja toisen Kuopion Kaupunginteatterissa. Näissä harjoitteluissa perehdyin melko tasaisesti kaikkiin työtehtäviin suunnittelijan ja puvustonhoitajan assistentista pukijan ja ompelijan töihin. Lisäksi olen harrastanut teatteria lapsesta asti jatkuvasti jossain muodossa, niin katsojana, näyttelijänä, lavastajana, ompelijana kuin pukusuunnittelijana. Näin ollen minulle on koko ajan ollut selvää, että myös opinnäytetyöni tulee käsittelemään aihetta jossain muodossa. Halusin myös ehdottomasti tehdä opinnäytetyöni toimeksiannona, sillä paitsi että se on ammatillisesti hyödyllisempi, koen toimeksiannon myös kaikin puolin mielekkäämmäksi ja motivoivammaksi toteuttaa. Sopivaa toimeksiannosta ei kuitenkaan ollut aluksi löytyä, ja muutamakin kiinnostava projekti peruuntui joko aikataulullisten tai logististen esteiden vuoksi.

Lopulta projekti löytyi hyvinkin helposti vaikkakin viime tipassa, kun Aveo -ryhmän koreografi Maija Kantonen otti kouluun yhteyttä etsien puvustajaa. Otin häneen yhteyttä heti kun projekti minulle esiteltiin. Ajatuksemme osuivat yksin hyvin helposti ja sovimme heti tapaamisen, johon lupasin jo tuoda alustavia luonnoksia. Saman viikon lopulla katsoimmekin jo lopullisia luonnoksia, tilasimme materiaalinäytteet ja otin mitat voimistelijoista. Aluksi olin epävarma omasta osaamisestani, sillä minulla ei ollut juurikaan kokemusta urheiluvaatteista, saati sitten voimisteluvaatteista tai joustavista materiaaleista ylipäätään. Toisaalta olin ilahtunut, että tässä projektissa saan haastaa itseäni ja opin uusia asioita sen sijaan, että tekisin jotain jonka osaan jo entuudestaan hyvin. Voimistelijoita joukkueessa oli mukana yhdeksän, ja vaikka kaikki ovat vartaloltaan urheilullisia ja hoikkia, heidän pituutensa vaihtelivat 154 senttimetrinä 180 senttimetriin, ja se teki keskenään samanlaisten pukujen valmistamisesta mukavan haastavaa.

2.2 TAVOITTEET

Opinnäytetyöni tavoitteena on luoda toimivat kisapuvut Aveo -ryhmälle. Kilpailupukujen tärkein tehtävä on tukea koreografiaa sekä toimia voimistelijan työasuna. Joukkueen esiintymisasujen täytyy olla samaan aikaan sekä käytännöllisiä että esteettisiä ja niiden tulee toimia erityisesti kokonaisuutena, mutta myös yksinään. Asu toimii voimistelijan suojana ja sen on mahdollistettava kaikki kilpailuohjelman koreografiassa olevat liikkeet. Tärkeää joukkuevoimistelun kilpailupuvuissa oli myös se, että ne tukevat kilpailuohjelman musiikkia ja huomioon täytyy ottaa myös Suomen Voimisteluliiton asettamat säännöt kilpailupuvun ominaisuuksista. Tavoitteenani on myös samalla kerätä projektista materiaalia ammatilliseen portfoliooni sekä kartuttaa omia taitojani ja kokemuksiani.

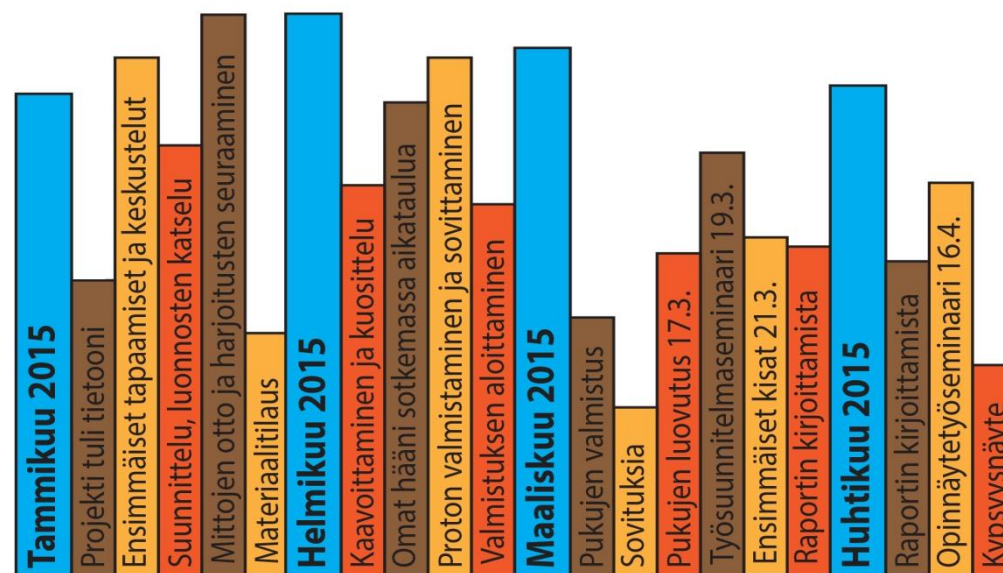
2.3 TOTEUTUS JA RESURSSIT

Kilpailupukujen suunnittelu tapahtui pääosin kotoani käsin, kun taas toteutusvaihe tapahtui enimmäkseen Savonia -ammattikorkeakoulun tiloja hyödyntäen. Voimistelijoiden harjoitusten seuraaminen ja tapaamiset koko joukkueen kanssa Liikunta- ja hyvinvointikeskus Fressin tiloissa olivat myös oleellinen osa. Projektin aikana olin yhteydessä koreografi Maija Kantoseen viikoittain, välillä lähes päivittäin pikaviestitin WhatsAppin välityksellä, puhelimitse sekä kasvotusten. Toinen yhteyshenkilöni oli Mimmi Piispanen, jonka joukkue itse valitsi joukoistaan antamaan voimistelijoiden käytännön näkökulmaa asiaan ja jonka kanssa yhdessä hoidimme materiaalien tilauksen ja prototyypin sovitukset. Nämä kaksi naista yhdessä olivat ne, jotka tekivät kanssani lopulliset päätökset pukuihin liittyen. Sovitusten yhteydessä kysyin myös voimistelijoiden mielipiteitä ja tunteita asuihin liittyen. Pukujen prototyyppiä sovitettiin Piispanen päälle, ja hienosäätö muihin pukuihin tehtiin tämän prototyyppin perusteella. Myös koristelumalli sommiteltiin ensimmäisenä Piispanen omaan pukuun.

Puvustuksen aikataulu eteni hyvin kiivaaseen tahtiin nopeasti lähestyvien ensimmäisten kisojen vuoksi. Alkujaan kilpailupukuja toivottiin valmiiksi jo viikolle 11, jotta joukkueella olisi ollut aikaa harjoitella pukujen kanssa. Harjoitusaikataulujen kuitenkin muututtua yhden joukkueen jäsenen loukkaantumisen vuoksi pukujen luovutus minun onnekseni siirtyi viikon 12 alkupuolelle, ensimmäisten kilpailujen ollessa jo viikon 12 lopulla. Näin minulle jäi odotettua enemmän aikaa pukujen viimeistelyyn ja hiomiseen. Kun materiaalien toimitus venyi luvutun kahden viikon toimitusajasta liki kolmeviikkoiseksi, itse asujen valmistukseen jäi hyvin vähän aikaa. Päätin jo alkuvaiheessa, että valmistan ensin kaikki puvut ja luovutan ne

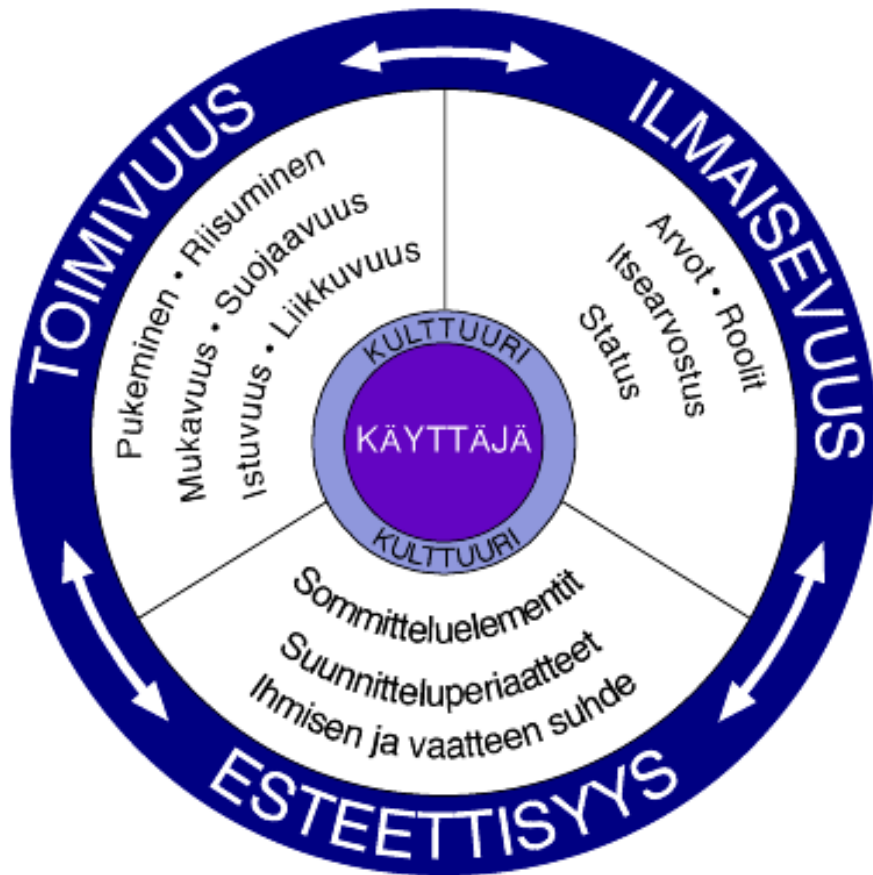
asiakkaille, ennen kuin lainkaan aloitan opinnäytetyön raportin kirjoittamista. Tämä päätös osoittautui oikeaksi, sillä työpäiväni olivat todella pitkiä ilman kirjoitusurakkaakin. Koska minulla ei ollut aikaisempaa kokemusta voimistelusta ja sen vaatimuksista vaatteissa, haastattelin paljon joukkueen jäseniä ja kävin muutamissa harjoituksissa havainnoimassa kilpailuohjelman koreografiaa. Keräsin jonkin verran kuvamateriaalia, josta pystyin analysoimaan liikkeitä ja niiden tuottamia haasteita vaatteissa. Erytisen tärkeää mielestäni olivat kuitenkin voimistelijoiden omat kokemukset kisapukujen vaatimuksista ja siitä, mikä edellisissä kisapuvuissa on ollut hyvää ja huonoa.

Kuvio 1. Projektin eteneminen

2.4 PROSESSIN TARKASTELU FEA-MALLIN MUKAISESTI

FEA-mallin kirjainyhdistelmä on lyhenne sanoista: funktional, expressive ja aesthetic, eli toimivuus, ilmaisevuus ja esteettisyys (Koskennurmi-Sivonen 2015)(Kuvio 2). Kuviossa ulommalla kehällä olevat asiat vaikuttavat aina

Kuvio 2. FEA-malli Lamb & Kallal 1991 (suomentanut Koskennurmi-Sivonen)

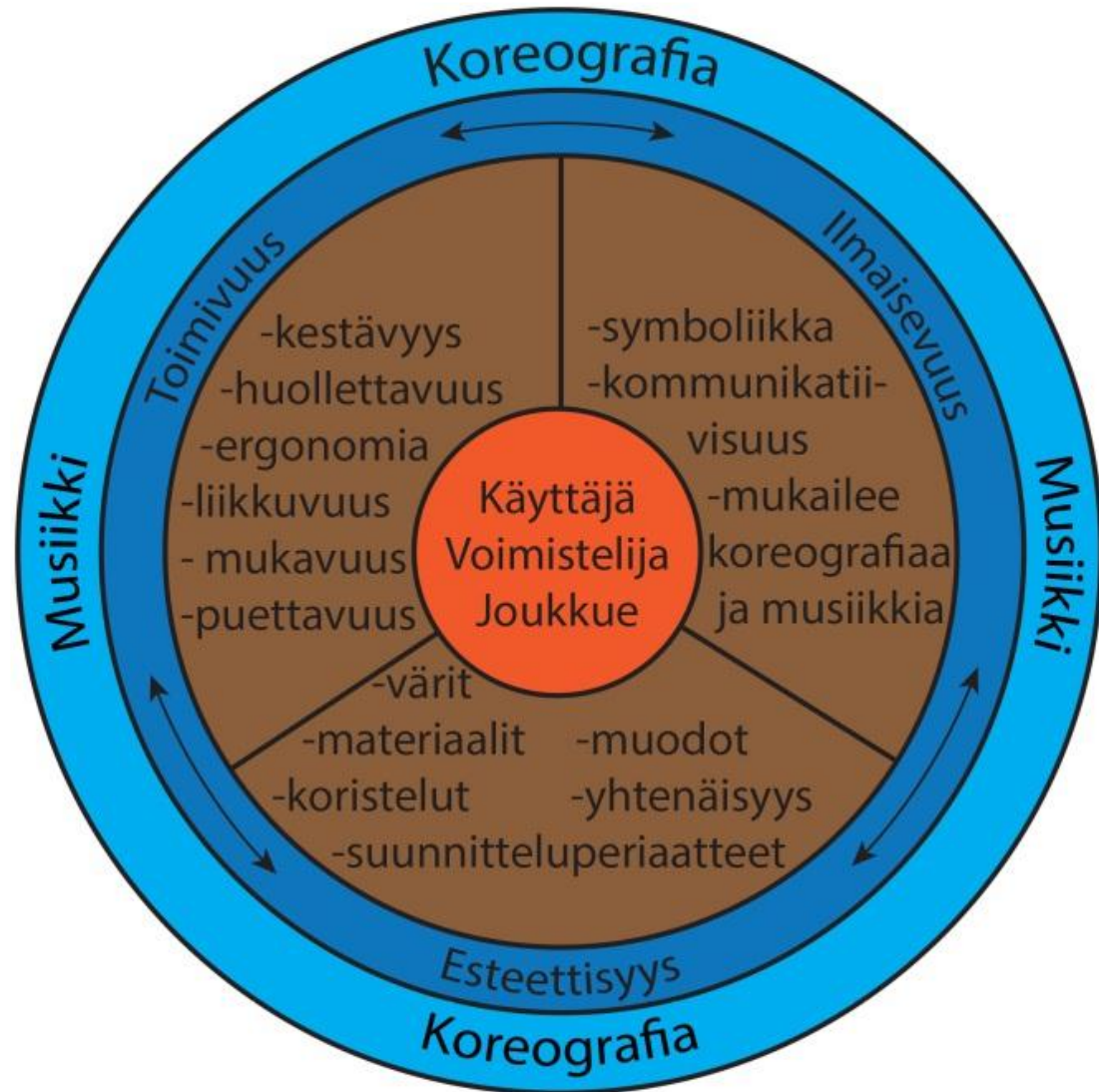
sisäpuolen kehällä oleviin asioihin ja kaiken tämän keskiössä on käyttäjä. Voimistelupukua suunniteltaessa keskiössä ei ole pelkästään yksittäinen voimistelija, vaan koko joukkue, ja myös kilpailuohjelman koreografia ja musiikki tulee ottaa huomioon. Opinnäytetyössäni soveltan FEA-mallia ja käytän sitä apuna suunnittelutyössäni helpottamaan eri näkökulmien huomioimista. Tein FEA-mallista oman, voimisteluohjelmaan paremmin sopivan sovelluksen (Kuvio 3).

Kuviossani uloimpana kehänä on koreografia ja musiikki, jotka määrittelevät koko ohjelman yleisilmeen ja myös pukujen ilmeen ja sen, mihin liikkeisiin asujen on mukauduttava. Kuvion keskiössä on voimistelija, joka tässä tapauksessa käsittää yksilön sijasta koko joukkueen ryhmänä. Pukujen tarkoitus on tehdä joukkueesta yksi yhtenäinen saumaton toimija yksilöllisyyden korostamisen sijaan.

Toimivuus –lohkossa tarkastelen voimistelun erityistarpeita, eli liikkuvuutta, kestävyyttä, mukavuutta, turvallisuutta ja muuta yleistä ergonomiaa, sekä pukujen huollettavuutta. FEA –mallissa toimivuuden tärkeys tulee harkita aina tapauskohtaisesti. Voimistelupuvussa, kuten missä tahansa muussakin urheilu- tai tanssivaatteessa, toimivuus on äärimmäisen tärkeää, sillä asut eivät missään tapauksessa saa haitata joukkueen voimisteluohjelmaa millään tavoin.

Itse olen näistä kolmesta kokenut toimivuuden kaikkein tärkeimmäksi lohkoksi, kun taas vähiten tärkeäksi olen tulkinnut ilmaisevuuden. Ulkokehällä oleva musiikki vaikuttaa erityisesti ilmaisevuuteen, eli kilpailupukujen on tuettava sitä ja koreografiaa, ja se voi olla myös hieman kommunikatiivinen. Ilmaisevuutta miettiessä tulee myös huomioida kulttuurilliset erot, erityisesti jos suunniteltavaa asua tullaan käyttämään esimerkiksi kansainvälisissä kilpailuissa.

Pukujen esteettisyys on suuri osa kokonaisuutta, mainitaanhan esteettisyys myös kilpailusarjan säännöissä. (Joukkuevoimistelun vapaa- ja välineohjelman kilpasarjensäännöt 2015) Esteettisyydessä on otettava huomioon asun värit ja muodot ja sopivuus kantajalleen sekä kokonaisuuden yhteensopivuus ja harmonisuus. Myös omat suunnitteluperiaatteet vaikuttavat totta kai pukujen esteettisyyteen.

Kuvio 3. Oma sovellus FEA –mallista.

3 ESIINTYMISASUJEN ERILAISET VAATIMUKSET

Tässä luvussa kerron tarkemmin voimistelun kilpailupuvuista ja niiden eroista eri sarjojen välillä sekä vertaan voimistelupukua esiintymisasuna muihin saman kaltaisia vaatimuksia omaavien lajien vaatetukseen. Kerron säännöistä, jotka tulee ottaa huomioon kilpavoimistelupukua suunniteltaessa, ja tarjoan myös suppean katsauksen kilpatanssipukuja koskeviin sääntöihin, keskittyen vakio- ja latinalaistansseihin, joissa puku on tiukimmin säännöin määritelty.

Vertailun vuoksi otan kilpailupukujen rinnalle myös tanssipuvun taiteessa, johon luen tanssiteatterin ja lajit kuten nykytanssi ja jazztanssi. Keskityn vertailuissani ainoastaan aikuisten naisten voimistelu- ja tanssipukuihin, erityisesti kilpatanssissa on runsaasti sääntöjä jotka poikkeavat mainitsemistani tyttöjen ja miesten kohdalla. En myöskään käsittele vertailussani pukujen kanssa käytettäviä kenkiä, sukia, meikkiä ja kampauksia, sillä vaikka ne ovatkin hyvin oleellinen osa kokonaisuutta, en itse osallistunut niiden suunnitteluun ja haluan rajata aihealueen omaa suunnittelutyötäni koskevaksi.

3.1 VOIMISTELUPUKU

Suomen voimisteluliitto listaa internetsivuillaan kilpavoimistelun alaluokkina akrobatiavoimistelun, joukkuevoimistelun, kilpa-aerobicin, miesten- ja naisten telinevoimistelun, rytmisen voimistelun, teamgymn ja trampoliinivoimistelun. Kaikista lajeista on löydettävissä kilpailuohjeet, mutta vain kolme lajia (joukkuevoimistelu, kilpa-aerobic ja trampoliinivoimistelu) määrittelevät säännöissä kilpailuasun. Osassa lajeista kilpailuasun on kisa-kohtainen. Kaikissa voimistelun alalajeissa on yleensä käytössä vartalonmukainen voimistelupuku (Kuva 1.), joka voi olla

täysin hihaton ja lahkeeton tai siinä voi olla hihat ja lahkeet. Hihojen ja lahkeiden pituudet vaihtelevat täyspitkästä hyvin lyhyisiin. Tavallisesti pitkähihaisia voimistelupukuja käytetään kilpailuissa. Pitkähihaisia pukuja suositaan, koska kilpailuissa joudutaan välillä odottamaan pitkiäkin aikoja omaa suoritusta, pitkät hihat pitävät voimistelijat lämpöisenä.

Joukkuevoimistelussa asun tulee olla kaikilla voimistelijalla samanlainen esteettinen voimistelupuku. Mikäli asu on tehty kuviollisesta kankaasta, pieniä kankaan leikkauksesta johtuvia eroja voi olla. Puku ei saa peittää liikkeen näkyvyyttä. Puku ei saa olla läpinäkyvä. Pääntie ei saa olla edestä eikä takaa liian avoin, eikä puvun alaosan leikkaus liian uurrettu niin että se nousee edestä suoliluun harjanteen yli tai takaa

Kuva 1. Voimistelupukuja joukkuevoimistelun SM –kisoista 2013. (Meltoranta. 2013.)

pakaran yli. Läpikuultava kangas käsissä, selässä ja edessä ylävartalon yläosassa (decolté -alueella) sallitaan.

Pieni hame sallitaan. Hame ei saa estää liikkeen näkymistä. Hameessa ja puvussa saa olla pieniä koristeita niin kauan kun ne eivät haittaa voimistelijan turvallisuutta. Liput ja yhteistyökumppaneiden logot kilpailuasuiissa on määritelty yleisissä kilpailusäännöissä. (Joukkuevoimistelun vapaa- ja välineohjelman kilpasarjojensäännöt)

Kilpa-aerobicin kilpailuasuiissa on monta erilaista vaihtoehtoa. Asun on oltava urheilullinen, sen ei ole välttämätöntä olla voimistelupuku. Tämä voi olla esimerkiksi kokopuku tai kaksiosainen puku (housut, pitkät legginsit, shortsit ja tyköistuvat topit ovat sallittuja). Asut voivat olla ryhmän jäsenillä erilaisia, mutta niiden tulee olla yhteensopiva keskenään. Alusasut eivät saa näkyä. Liian isot vaatteet ja vaatteet ja asusteet, jotka häiritsevät suoritusta, ovat kiellettyjä. Asut jotka kuvaavat sota, väkivaltaa tai uskonnollista teemaa ovat kiellettyjä. (Kilpa-aerobic sääntökirja 2013-2016 kansalliset säännöt ja ohjeet)

Trampoliinivoimistelussa käytetään hihallista tai hihatonta ihonmyötäistä voimistelupukua, voi olla myös yksiosainen kokopuku. (Kuva 2.) Puvun alla voi halutessaan käyttää pitkiä trikoita, jolloin trikoiden tulee olla ihonmyötäiset ja saman väriset kuin voimistelupuku, musta ja tummat värit ovat kiellettyjä. Mitään muuta asua, joka ei ole ihonmyötäinen, ei sallita turvallisuussyistä. Kasvojen tai pään peittämistä ei sallita. Joukkueen tai parin jäsenten tulee käyttää samanlaista asua. Jos näin ei tapahdu, joukkue tai pari voidaan hylätä kyseisestä kilpailusta. Päätöksen tekee ylituomari. (Trampoliinivoimistelun kansalliset säännöt)

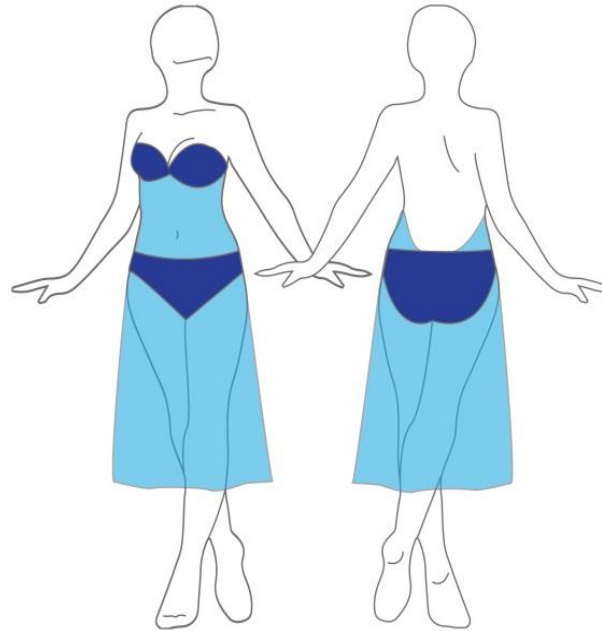
Kuva 2. Yksiosainen kokopuku telinevoimistelijalla. (Tuntematon. 2012.)

3.2 KILPATANSSIPUKU

Vakio- ja latinalaistanssit ovat kilpatansseista yleisimpiä. Vakiotansseihin kuuluvat hidas valssi, tango, wienin valssi, foxtrot ja quickstep. Latinalaistansseihin kuuluu samba, cha-cha, rumba, paso doble ja jive. (Suomen tanssiurheiluliitto) Vakio- ja latinalaistanssipukujen tulee olla kullekin lajille muodoltaan tyyppillisiä. Ns. muotoalue on vähimmäisalue, jonka tulee olla peitetty (Kuva 3.). Värit ja läpinäkyvät materiaalit ovat sallitut tällä alueella pukumäärittelyn mukaisesti, avoimet koristeleikkaukset tällä alueella on kielletty.

Naispuolinen kilpailija ei saa ilman hametta käyttää shortseja, housuhametta tai trikoita. Naispuolisen kilpailijan tulee käyttää hametta, pukua tai pitkiä housuja latinalaisissa tansseissa. (Suomen Tanssiurheiluliiton kilpailusääntö liite 2.)

Pukujen tulee peittää tanssijoiden vartaloiden intiimit alueet (Kuva 3.). Intiimialue on vartalonaluet, joiden tulee olla peitetty läpinäkymättömällä materiaalilla tai läpinäkyvillä materiaaleilla, joiden alla on koko alueella läpinäkymätöntä materiaalia. Mikäli ihonväristä materiaalia käytetään, sen tulee olla kauttaaltaan koristeltu. Tangat, ihonväriset alushousut sekä ihonväriset puvun housut on kielletty. Puvun housujen tulee olla sukkahousujen päällä. Alushousujen tulisi näkyä mahdollisimman vähän tanssin aikana. Rintojen tulee olla peitettyt, ja rintaliivien kupprien väliin jäävä peittämätön alue saa olla korkeintaan 5

Kuva 3. Tanssipuvun muotoalue vaaleansinisellä, intiimialue tumman sinisellä. (Haapala. 2015-04-03)

cm levyinen. Alushousujen ylärajaa, eli kuinka paljon niiden täytyy yläreunastaan vähintään peittää, kutsutaan lantiolinjaksi. Takana pakaralihasten välin yläpää (intergluteaalinen linja) ei saa olla näkyvissä.

Etupuolella alushousujen vyötärön tulee peittää vähintään lantioluiden yläpää. Alushousujen alarajaa, eli jalan aukkojen peittävyyttä, kutsutaan housulinjaksi. Takaosassa tulee istuinlihasten olla kokonaan peitettyt, etupuolella housulinja seuraa vartalon ja koukistetun jalan välistä linjaa. Sivulla lantiolinjan ja housulinjan väli sivulla tulee olla enemmän kuin 5 cm. (Suomen Tanssiurheiluliiton kilpailusääntö liite 2.)

Tanssipuvussa on oltava hame, joka on tehty kankaasta, hapsuista, höyhenistä, helmistä tai muusta sopivasta materiaalista. Hameessa voi olla halkio tai auki sivusta, kuitenkin niin että aina seisnessä hameen tulee täydellisesti peittää

housut edestä ja takaa. Pukujen tulee sopia tanssijoiden ikään ja tasoon. Uskonnollisten, poliittisten ja aatteellisten symbolien käyttö koristeena tai koruna on kielletty. Kilpailunjohtaja voi määrätä kilpailijaa poistamaan korun tai puvun osan, mikäli se aiheuttaa vaaraa tanssijalle tai muille kilpailijoille. On sallittua tanssia alemman ikäsarjan tai taitoluokan puvulla. Puvun vaihto kesken kierroksen on kielletty, paitsi jos puku vahingoittuu käyttökelvottomaksi. (Suomen Tanssiurheiluliiton kilpailusääntö liite 2.)

Kuva 4. Vakiotanssien kilpailupukuja. (Hussain. 2015.)

Kaikenlainen sellaisten materiaalien, rakenteiden tai muiden sovellusten käyttö, joka antaa vaikutelman, että puku ei ole näiden pukusääntöjen mukainen, on pukurikkomus, mikäli kilpailunjohtaja niin päättää, vaikka rikkomusta ei ole sananmukaisesti näissä säännöissä määritelty. (Suomen Tanssiurheiluliiton kilpailusääntö liite 2.)

Perusmateriaalit ovat puvun muotoalueella käytettävät materiaalit, jotka voivat olla joko ns. valovaikutelmallisia, eli metallisia, metallinvärisiä, kimalteellisia, paljetein tai yms. koristeltuja. Materiaalit ilman valovaikutelmaa ovat heijastamattomat ja esimerkiksi samanvärisellä kankaalla vuoritettua pitsikangasta. Koriste on mitä tahansa, joka on kiinnitetty perusmateriaaliin, hiuksiin tai iholle. Myös näitä on valovaikutelmalla ja ilman. Kaikki kiiltävä ja valoa heijastava, kuten

strassit, paljetit ja helmet ovat valovaikutelmallisia. Höyhenissä, kukissa, ruseteissa, hapsuissa, pitsikoristeissa, nauhoissa yms. ei ole valovaikutelmaa. (Suomen Tanssiurheiluliiton kilpailusääntö liite 2.)

Kilpatanssipukujen materiaalit ovat yleensä jotain aivan muuta kuin tavallisissa vanhojentanssipuvuissa tai juhla-asuissa. Kilpailupuvut ovat tanssijoille urheiluvaate, joten sen täytyy olla mukava päällä, olla hengittävää, näyttävää, joustavaa, mutta kuitenkin tukevaa. Sen tulee antaa myöten liikuessa, mutta sen tulee myös tukea liikeratoja sekä palautua venymisen jälkeen. (Savolainen 2009, 18.)

Vakiotanssikisoissa on sallittu minkä tahansa värinen kilpailupuku, puvun perusmateriaaleissa tai koristeluissa ei saa olla valovaikutelmaa. (Kuva 4.) Kaksiosaiset kilpailuasut on kielletty. Vakiotanssipuvun alushousujen tulee olla mustat tai samanväriset kuin kilpailupuku, mutta ei koskaan ihonväriset. Puvuissa polven yläpuolelle yltävä halkio on kielletty. (Suomen Tanssiurheiluliiton kilpailusääntö liite 2.)

Latinalaistansseissa on sallittu minkä tahansa värinen yksi- tai kaksiosainen kilpailupuku. (Kuva 5.) Pelkkä bikinityyppinen ylä- ja alaosa on kielletty. Alushousujen tulee olla mustat tai samanväriset kuin kilpailupuku, ihon väriset alushousut on kielletty. Koristeet ja perusmateriaalit valovaikutelmalla kielletty samoin kuin vakiotanssipuvuissakin, koristeet ilman valovaikutelmaa sallittu. (Suomen Tanssiurheiluliiton kilpailusääntö liite 2.)

Savolainen kertoo opinnäytetyössään kilpatanssipukujen vaikutuksesta tuomarointiin. Hänen haastattelemansa kilpatanssijan mukaan pukuvalinnat vaikuttavat tuomarointiin joiltain osin, joskus saaden suorituksen jopa vaikuttamaan paremmalta kuin se todellisuudessa oli. ”Parien rohkeat ja persoonalliset pukuvalinnat kiinnittävät katsojan sekä tuomarin huomion. Mitä erikoisempi ja rohkeampi daamin asu on, sitä enemmän siihen kiinnitetään huomiota. Mitä näyttävämpi asukokonaisuus parilla on, sitä ammattimaisemman vaikutelman pari itsestään antaa. Tanssilattialla parit antavat itsestään ensivaikutelman, niin kuin muissakin sosiaalisissa kanssakäymisissä. Juuri siis tästä syystä parin tulee panostaa asukokonaisuuteensa.” (Savolainen 2009, 13.)

Kuva 5. Kilpailupuku latinalaistanssien SM –kilpailuista 2007.
(Stöckel. 2007)

3.3 TANSSIPUKU TAITEESSA

Tanssi on erottamaton osa näyttämötaidetta. Nykyään teatteri ja tanssi ovat sekoittuneet vahvasti, ja joskus esityksestä on vaikeaa sanoa, onko se teatteria vai tanssiesitys. Tanssi on näyttämöllä mukana myös esimerkiksi klassisessa baletissa. Puvun tarkoitus tanssiteatterissa ja muissa tanssitaiteen muodoissa on tanssijan siveyden suojaamisen lisäksi myös vahvasti visuaalinen. Puvulla voidaan tietoisesti tehostaa ja häivyttää haluttuja mielikuvia ja tunteita. Tanssipuku on olennainen osa tanssiteoksen visuaalisen ilmeen kokonaisuutta. (Vanhala 2014, 14.)

Saara Bordi haastatteli opinnäytetyössään pukusuunnittelija Mirkka Nyrhistä. Hän kirjoittaa Nyrhisen sanoneen, että tanssipukuja suunniteltaessa on ensimmäisenä asetettava päämäärät, joita pukusuunnittelulla tavoitellaan. Puvustuksen tulee tukea esityksen rytmiä, ja sen avulla voidaan mm. kertoa roolihenkilöistä, luoda esityksen tunnelmaa ja pukuja voidaan jopa käyttää lavastuksen sijaan tai yhdessä sen kanssa määrittämään paikkaa missä ollaan. Puvustuksella on myös oma dramaturgiansa, jonka tulisi olla ehjä kokonaisuus. (Bordi 2011, 16.)

Vaikka taiteessa oleva tanssipuku on monin muodoin vapaampi rajoituksista kuin säännöin määritellyt voimistelu- ja kilpatanssipuvut, on niissäkin huomioitava monia seikkoja. Esiintyjän tulee pystyä tanssimaan puku yllään, joten puku ei saisi tuntua epämiellyttävältä tai vaikeuttaa liikkumista. Pukusuunnittelija voi ottaa tämän huomioon. Riippuu pukusuunnittelijasta, kuinka paljon esiintyjän mukavuuteen kiinnitetään huomiota. Toiset suunnittelijat pitävät tätä tärkeämpänä kuin toiset. (Bordi 2011, 15.)

Bordin opinnäytetyössään haastattelema pukusuunnittelija vertaa teatteripuvun käytettävyyttä tavallisiin työvaateisiin ja tanssipukuihin.

Kuva 6. Tanssiteatterin puvustusta. (Kuikkaniemi. 2012.)

Pukujen käytettävyys käsitteenä teatterimaailmassa merkitsee usein hyvin eri asioita kuin tavanomaisemmassa työvaatetuksessa. Käytettävyyden merkitys vaihtelee eri teoksissa ja eri pukusuunnittelijoilla, ja sitä voikin siksi olla vaikea määrittää tarkasti. Bordi lisää vielä opinnäytetyössään Nyrhisen maininneen, että esiintymispuvun käyttömukavuus riippuu usein myös esiintyjästä itsestään sekä käytettävissä olevasta harjoitteluajasta. Usein aluksi esiintymispuvussa oleminen on saattaa tuntua hankalalta, mutta harjoittelun myötä tilanne on parantuu ja puvussa esiintyminen onkin mahdollista. (Bordi 2011, 15.)

Tietenkään tämä ei tarkoita , että pukusuunnittelijan ei tarvitsisi ottaa puvun käytettävyyttä ja ergonomiaa lainkaan huomioon. Hänen tehtävänsä onkin etsiä tasapaino puvustuksen visuaalisen ilmeen ja sen käytettävyyden välillä. Bordin mukaan Nyrhinen kertoo, että joskus puvustusta suunnitellessa tulee vastaan myös sellaisia tilanteita, joissa puvun visuaalisuudella on niin suuri merkitys, että sen käytettävyys tulee toisarvoiseksi asiaksi. Erityisesti silloin, kun teoksen ohjaaja tai koreografi kokee tietyn visuaalisen ilmeen tärkeäksi, on myös esiintyjän joustettava. Teos on kuitenkin loppujen lopuksi kokonaisuutenaan ohjaajan tai koreografin taideteos. Esiintyjät, pukusuunnittelija, lavastaja ja muut visuaalisen ilmeen luovat henkilöt vain ilmentävät hänen näkemystään. (Bordi 2011, 15.)

Kuva 7. Tanssiteatterin puvustusta Kuopion Musiikkikeskuksella. (Murtosaari. 2014)

Tanssin puvustaminen eroaa puhenäytelmän puvustamisesta siinä, että tanssissa on tärkeää ottaa huomioon sen liikkeet ja niiden laajuus. Tässä tapauksessa tanssijat ovat itse parhaat henkilöt kertomaan, jos asussa ilmenee ongelma. He pystyvät osoittamaan mikä alue vaatteessa aiheuttaa vaikeuksia, esimerkiksi rajoittaa liikettä. Tällöin joko vaateen suunnittelijan tai valmistajan on kyettävä ratkaisemaan ongelma. Esiintyjän mielipiteitä yleensä pyritään kuulemaan, mutta kuitenkin varsinainen hyväksyntä puvuille tulee pukusuunnittelijalta. Hän on miettinyt niiden antaman visuaalisen ilmeen tarkasti vastaamaan koreografin tai ohjaajan toiveita. Eri pukusuunnittelijat ovat valmiita joustamaan esiintyjien toiveissa enemmän kuin toiset. Puvussa mahdollisesti esiintyviä ergonomiaan tai käytettävyyteen liittyvät ongelmat toki pyritään ratkaisemaan, mutta puku ei saisi muuttua niiden myötä visuaalisesti liikaa. (Bordi 2011, 15.)

Esiintymisvaatteet ovat näyttelijän ja tanssijan työasu, ja näin ollen hänen tulee saada tuntee olonsa mukavaksi ne yllään. Esiintymisasun mukavuutta niin fyysisellä kuin henkiselläkin tasolla lisää se, että tanssija pystyy pukemaan mukavat ja käytännölliset alusvaatteet esiintymisasunsa alle. Usein tanssiteatterissa pyritään siihen, että esiintymisasu myös suojaa tanssijaa odotteluaikana ilman lämpötilalta ja ennen kaikkea esimerkiksi lattian aiheuttamilta palovammoilta. (Vanhala 2014, 15.)

Tanssipuvustus ja puhenäytelmien puvustus eroavat toisistaan usein vaatimustensa suhteen ja niissä painotetaan asioita hieman eri tavoin. Teatterissa on tärkeää luoda uskottava hahmo ja käytettävyys ja toiminnallisuus saattavat jäädä taka-alalle, kun taas tanssissa mietitään usein ensin ergonomiaa ja käytettävyyttä ja näiden pohjalta luodaan toimiva tanssiasu, jolloin puvun ilmaisevuus on vasta toissijainen tavoite. Tanssissa puku on osana tanssijan liikettä ja korostaa sitä, joten sen

funktionaalisuuteen ja materiaalivalintoihin sekä teknisiin ratkaisuihin on kiinnitettävä erityisesti huomiota. (Sotti 2009, 18.)

Ammattitaitoinen pukusuunnittelija harvoin edes tarjoaa tanssipuvuksi vaatetta, joka yllä ei pysty liikkumaan kunnolla. Joskus kuitenkin pukusuunnittelija tietää, että puku voi olla liikettä rajoittava, mutta sitä sovitetaan silti. Tällöin vaatteella yleensä on suuri visuaalinen merkitys. Sovitustilanteessa voidaan päättää, soveltuuko puku tanssiliikkeisiin, vai onko se päällä yksinkertaisesti mahdotonta tanssia. (Bordi 2011, 20.)

Tanssiteatterissa, samoin kuin kilpatanssissa ja voimistelussa, on suunnitellessa tärkeää huomioida koreografian kaikki ääriasennot. Usein tämä voi tanssiteatterissa olla jopa tärkeämpää, sillä toisin kuin kilpatanssissa ja voimistelussa, teatterissa ei aina käytetä oletusarvoisesti elastisia materiaaleja. Kilpatanssissa taas ei ole tarvetta varautua nopeisiin pukuvaihtoihin, joten pukujen kiinnitysratkaisut ovat usein esteettisempiä kuin nopeita pukuvaihtoja sisältävässä tanssinäytelmässä.

Tanssiteatterissa tyypillisiä ovatkin erilaiset tarranauha- ja painonappiratkaisut kiinnityksissä ja ”sämpylät”, eli erillisistä kappaleista koostuvat kiilat kainaloissa ja haarasaumoissa lisäämässä istuvaan, joustamattomasta materiaalista valmistettuun vaatteeseen liikkuvuutta. Muiden huomioon otettavien asioiden lisäksi Bordi (2011) huomauttaa opinnäytetyössään, että vaatteiden kiinnitysmekanismien, kuten vetoketjujen ja nappien, sijoittamisen tulee tanssipuvussa harkita huolellisesti. Ne voivat aiheuttaa ongelmia mikäli koreografiaan kuuluu lattialla pyörimistä. Tällöin kiinnitysmekanismit painavat ja hirtävät ihoa helposti, mikä taas tuntuu tanssijasta epämukavalta. (Bordi 2011, 21.)

Tanssipukuja suunniteltaessa on myös aina pidettävä mielessä mihin tanssityyliin koreografia pohjautuu. Joissain tanssityyleissä liikkeet ovat pääosin hyvin laajoja, kun taas esimerkiksi klassisessa baletissa on myös hyvin pieniä liikkeitä, kuten käden asennon vaihtamista. Nämäkin asiat on otettava huomioon puvustusta suunniteltaessa, sillä puku ei saa peittää liikettä alleen tai hankaloittaa sen tekemistä. (Bordi 2011, 21.)

3.4 VERTAILU

Seuraavan taulukon olen tehnyt havainnollistamaan paremmin näiden erilaisten esiintymisasujen eroja. Taulukosta voi kohta kohdalta verrata, miten esimerkiksi voimistelupuvun materiaalit eroavat vakiotanssipuvusta tai missä osin vakiotanssipuku ja latinalaistanssipuku tarkalleen eroavat toisistaan. Taulukkoon olen kerännyt sekä säännöissä määriteltyjä asioita että tämän hetken yleisintä ”muotia” lajin saralla.

Mielenkiintoiseksi koin itse huomata muun muassa sen, että vaikka aluksi koin voimistelupukua koskevat säännöt melko tiukoiksi, ne itse asiassa eivät sitä ole. Verrattuna vaikkapa vakiotanssipukuun voimistelupuvun kilpailusäännöt jättävät hyvin paljon tulkinnan varaa. Säännöissä on esimerkiksi määritelty että pääntie ei saa olla edestä tai takaa liian avara, mikä jättää paljon pelivaraa verrattuna kilpatanssipukujen tarkkaan määriteltyyn muotoalueeseen.

Taulukko 1. Vertailu esiintymisasujen ominaisuuksista.

	Voimistelupuku	Vakiotanssipuku	Latinalaistanssipuku	Tanssiteatteri
Yleisvaikutelma	Urheiluasumaisin, kauttaaltaan vartalon mukainen.	Juhlapukumainen, perinteinen, pitkiä liehuvia helmoja.	Seksikäs, ihoa yleensä paljastetaan mistä vain voidaan.	Kaikkea lastennäytelmien Muumi-hahmoista historiallisiin pukuihin ja alastomuuteen, teoksen tyylistä riippuen.
Puvun osien määrä	Useimmissa lajeissa sallittu vain yksiosainen voimistelupuku. Kilpa-aerobicissä sallittu myös kaksiosaiset kilpailupuvut. Useimmissa lajeissa sallitaan puvun alla erilliset trikoot.	Vain yksiosainen puku sallitaan.	Puku voi olla yksi- tai kaksiosainen. Ylä- ja alosa eivät saa olla bikinityyppisiä.	Asun osien määrä vaihtelee. Usein kiireisiä pukuvaihtoja pyritään nopeuttamaan yhdistämällä puvun eri osat yhdeksi nopeasti puettavaksi kokonaisuudeksi. Esimerkkinä asu joka näyttää siltä, että siinä olisi paita, hame ja essu, saattaa todellisuudessa olla ”mekko”.
Koristelut	Sallittu kaikki koristelut jotka eivät aiheuta voimistelijalle vaaratilanteita tai estä liikkeen näkymistä. Strassit, paljetit ja muut kiiltävät koristelut suosittuja.	Kielletty koristeet valovaikutelmalla (strassit, paljetit, helmet). Sallittu koristeet ilman valovaikutelmaa (höyhenet, hapsut, kukat, kirjailut).	Kielletty koristeet valovaikutelmalla (strassit, paljetit, helmet). Sallittu koristeet ilman valovaikutelmaa (höyhenet, hapsut, kukat, kirjailut).	Koristelut määräytyvät teoksen tyylin mukaan, erillisiä kielloja ei ole.

	Voimistelupuku	Vakiotanssipuku	Latinalaistanssipuku	Tanssiteatteri
Materiaalit	Puvun vartalonmyötäisyyden vuoksi materiaalin oltava joustavaa. Suosittuja lycra, joustosametti, joustosifonki, joustosatiini ja erilaiset joustavat pitsit.	Perusmateriaaleissa kielletty valovaikutelma, eli mm. metallinväriset, kimalteelliset, paljettikankaat yms. Materiaalit ilman valovaikutelmaa ovat sallittuja. Varsinkin pukujen yläosissa suositaan joustavia materiaaleja jotka mahdollistavat istuvuuden ja laajat liikeradat.	Perusmateriaaleissa kielletty valovaikutelma, eli mm. metallinväriset, kimalteelliset, paljettikankaat yms. Materiaalit ilman valovaikutelmaa ovat sallittuja. Varsinkin pukujen yläosissa suositaan joustavia materiaaleja jotka mahdollistavat istuvuuden ja laajat liikeradat.	Kaikki materiaalit sallittuja. Käytetään usein ”arkisempia” ja mattapintaisempia materiaaleja kuin kilpailupuvuissa.
Selän avoimuus	Selkä ei saa olla liian avoin. Yleisesti peitetään vähintään alue, jolle rintaliivien takaosa tulee.	Ks. Kuva 3. tanssipuvun muotoalue.	Ks. Kuva 3. tanssipuvun muotoalue.	Selän avoimuus riippuu yleensä koreografian vaatimuksista, teoksen tyyllilajista ja tanssijan alusvaatteista.
Decolté -alue ja rinnat	Rinnat tulee olla peitettynä läpinäkymättömällä materiaalilla. Läpikuultava materiaali sallittu decolté alueella. Pääntie ei saa olla liian avara.	Ks. Kuva 3. tanssipuvun intiimialue. Rintojen tulee olla peitetyt, ja rintaliivien kupprien väliin jäävä peittämätön alue saa olla korkeintaan 5 cm levyinen.	Ks. Kuva 3. tanssipuvun intiimialue. Rintojen tulee olla peitetyt, ja rintaliivien kupprien väliin jäävä peittämätön alue saa olla korkeintaan 5 cm levyinen.	Yleensä rinnat on peitetty yleisten kulttuurillisten normien mukaisesti. Aikuisille suunnatuissa esityksissä saatetaan joskus nähdä yläosattomiakin tanssijoita.
Lahkeet	Sallittu täyspitkät lahkeet, vajaamittaiset lahkeet ja täysin lahkeettomat voimistelupuvut. Lahkeettomat yleisesti suosituimpia naisilla, vaikka pitkalahkeiset puvut ovat olleet nouseva trendi viime vuosina.	Ilman hametta sortsit, housuhameet ja trikoot kielletty. Pitkät housut sallittu. Ihonväriset housut aina kielletty.	Ilman hametta sortsit, housuhameet ja trikoot kielletty. Pitkät housut sallittu. Ihonväriset housut aina kielletty.	Ei määritelty. Jos tanssiesityksen koreografiassa on paljon lattialla tapahtuvia liikkeitä, pitkät lahkeet suojaavat tanssijaa hyvin palovammoilta.

	Voimistelupuku	Vakiotanssipuku	Latinalaistanssipuku	Tanssiteatteri
Hihat	Sallittu täyspitkät hihat, vajaamittaiset hihat ja täysin hihattomat voimistelupuvut. Kilpailuissa suositaan pitkähihaisia.	Sallittu täyspitkät hihat, vajaamittaiset hihat ja täysin hihattomat puvut. Pitkähihaiset puvut erilaisilla liehuvilla ”siivekkeillä” suosittuja.	Sallittu täyspitkät hihat, vajaamittaiset hihat ja täysin hihattomat puvut.	Ei määritelty. Jos tanssiesityksen koreografiassa on paljon lattialla tapahtuvia liikkeitä, pitkät hihat suojaavat tanssijaa hyvin palovammoilta.
Helma	Sallittu pieni helma, joka ei saa estää liikkeen näkymistä. Jos helma on, sen tulee peittää puvun housuosa silloinkin. kun voimistelija nostaa kädet ylös.	Yleensä täyspitkä helma. Helmassa voi olla halkio, polven yläpuolelle yltävä halkio on kuitenkin kielletty.	Helmassa voi olla halkio tai auki sivusta, kuitenkin niin, että aina seistessä helman tulee täydellisesti peittää housut edestä ja takaa.	Ei määritelty. Nykytanssissa leveät, kevyestä materiaalista tehdyt liehuvat helmat olleet suosittuja viime vuosina.
Housulinja ja lantiolinja	Vastaava kuin kilpatanssipuvuissa. Ks. Kuva 3. tanssipuvun intiimialue.	Ks. Kuva 3. tanssipuvun intiimialue.	Ks. Kuva 3. tanssipuvun intiimialue.	Linjat ovat vapaammat kuin kilpailupuvuissa, mutta noudattelevat yleisesti samoja kulttuurinormeja. Teoksen tyyli ja yleisö vaikuttaa paljon.
Joukkueen tai ryhmän asut	Joukkueella on oltava yhtenäiset ja keskenään samanlaiset voimistelupuvut.	Joukkueen jäsenillä on oltava yhtenäinen joukkuetanssiin soveltuva tanssiasu tai normaali kilpailupukeutuminen.	Joukkueen jäsenillä on oltava yhtenäinen joukkuetanssiin soveltuva tanssiasu tai normaali kilpailupukeutuminen.	Tanssiteatterissa saman kohtauksen tanssijat voivat olla keskenään täysin erilaisia, saman tyyliä tai täysin samanlaisia, riippuen kohtauksesta ja roolihahmoista.

4 SUUNNITTELUPROSESSI

Tässä luvussa tarkastelen itse pukujen suunnitteluprosessia, huomioiden samalla FEA-mallin. Kerron suunnittelun lähtökohdista, asiakkaiden toiveista ja omista inspiraation lähteistäni, sekä otan huomioon Suomen Voimisteluliiton asettamien sääntöjen tuomat rajoitteet ja mahdollisuudet. Kerron myös tarkemmin valitsemistani materiaaleista sekä valmiiden pukujen huollon kannalta huomioon otettavista asioista.

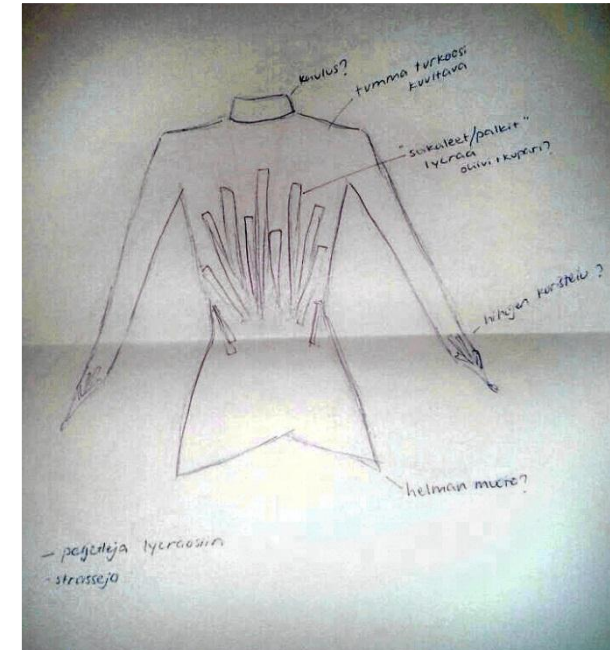
4.1 KOREOGRAFIN JA VOIMISTELIJOIDEN TOIVEET

Opinnäytetyöni on toimeksianto, ja näin ollen asiakkaiden mielipiteellä ja mieltymyksillä on suuri rooli suunnitteluprosessissani. Asiakkaani ilmaisivat koko projektin ajan mielipiteensä ja tahtonsa hyvin selvästi, ja heidän kanssaan olikin oikein miellyttävää työskennellä alun ristiriitojen jälkeen. Suunnitteluprosessin alussa haasteellinen tekijä olivat asiakkaiden omat, turhankin tarkat suunnitelmat. He olivat ehtineet ryhmänä suunnittelemaan jo melko valmiit puvut, kuten olivat tottuneet ennenkin tekemään. Aiemmin ryhmä oli teettänyt puvut ompelijalla, joka ei ollut osallistunut lainkaan suunnitteluun, vaan valmistanut vain toivotun mallin. Itse miellän tämän ehkä kiusallisimmaksi tilanteeksi suunnittelijalle, koska usein asiakas on vaikeaa saada eroamaan mallista, johon hän on ajatuksissaan jo ehtinyt ihastua. Kuitenkin lempeä muistutus siitä, että olen suunnittelija ja iso nippu luonnoksia ratkaisi tämän ongelman ja suunnitteluprosessia päästiin jatkamaan minun ideoideni pohjalta.

Ihan ensimmäisessä puhelinkeskustelussani 9.1.2015 koreografi Maija Kantosen kanssa minulle kerrottiin toivotusta värimaailmasta ja tunnelmasta, jota puvustuksen toivottiin viestivän. Kilpailuohjelman

taustamusiikkina soiva Ed Sheeranin kappale Give Me Love ilmoitettiin minulle myös tässä vaiheessa, ja aloitinkin suunnitteluprosessin kuuntelemalla tätä kappaletta. Kappaleen analyysiin syvennyn lisää kun kerron inspiraatiosta ja koreografiasta. Alussa toivottu värimaailma oli turkoosi yhdistettynä oliivinvihreään.

Myös ajatusta tumman ruskean yhdistämisestä väripalettiin väläyteltiin jo tässä vaiheessa. Sain kuitenkin vapaat kädet tilata materiaalinäytteitä myös muista mielestäni tuohon väriskaalaan sopivista väreistä. (Kantonen 2015-01-09)

Kuva 8. Koreografin idealuonnos. (Kantonen. 2015)

Asiakkaiden toivomus oli, että puku olisi lahkeeton ja pitkähihainen, ja että hihoissa ja osissa puvun yläosaa olisi läpikuultavaa materiaalia. Tämän materiaalin väriksi päätettiin yhteistuumin turkoosi. Pukuun myös haluttiin kimallusta paljettien ja/tai strassien muodossa sekä pieni

pystykaulus ja hihoihin toivottiin kämmenselän päälle tulevan pienet kolmiomaiset jatkeet ja pienet lenkit keskisormen ympärille pujotettavaksi. Pukuihin myös haluttiin ehdottomasti pieni helma.

Kuva 9. Voimistelijan ideapiirros.
(Piispanen. 2015.)

päällikeompeluna, vaikka mietinkin mahdollisuuksia saman ilmeen toteuttamisesta mm. kankaanpainannalla ajan säästämiseksi. Päällikeompelu mahdollistaa tietyn kolmiulotteisuuden, joka ei muilla tekniikoilla toteutettuna olisi ollut mahdollista.

Koreografi Kantonen ja joukkueen edustajana toiminut Piispanen olivat molemmat luonnostelleet joitakin hyvin suuntaa antavia ideapiirroksia mallista, josta he olivat joukkueen ensimmäisissä harjoituksissa yhdessä puhuneet. (Kuvat 8. ja 9.) Pukujen ideana olivat miehustaa peittävät suikaleet, joihin itsekin miellyin kovasti. Tämän idean pohjalta lähdin varioimaan erilaisia luonnoksia vieden suikaleteemaa eri muotoihin. Asiakkaat myönsivät heti luonnokset nähtyään, ettei heille ollut tullut mieleenkään miten monella eri tavalla samaa teemaa voisi toteuttaa. Suikaleet päätin toteuttaa

4.2 OMAT PUKULUONNOKSET

Aloitin suunnitteluprosessin kuuntelemalla kilpailuohjelman taustamusiikkia keskittyen sekä kappaleen sanoihin että sen musiikilliseen tunnelmaan. Keskustelin myös kappaleen tulkinnasta koreografin kanssa, jotta varmasti olemme samalla sivulla kappaleen merkityksistä. Kappale on intohimoisine sanoineen ja herkkine tulkintoineen herkullisen ristiriitainen, ja tämän tulkinnan halusimme välittää sekä koreografiassa että asuissa. Kappaleessa on sekä herkkiä ja haavoittuvia kohtia että avoimen seksikkäitä vaiheita, ja otinkin haasteekseni saada nämä sävyt näkymään myös puvuissa. Samalla keskustelimme myös koreografian liikekielestä, jotta saisin paremmin käsityksen sen vaatimuksista pukujen suunnittelussa. Tässä vaiheessa koreografia oli vielä pahasti keskeneräinen ja voimistelijat harjoittelivat vasta perusliikkeitä joita kilpailuohjelmalta vaaditaan. Koreografi pystyi kuitenkin antamaan minulle viitteellisesti tietoa siitä, mitä oli odotettavissa jotta pääsisin suunnittelutyössäni eteenpäin. Koko tässä musiikkia ja liikekieltä käsittelevässä ajatusprosessissa FEA –mallin ilmaisevuuslohko näytteli suurta osaa.

Tämän jälkeen aloitin luonnostelun. Tavallisesti teen luonnokset käsin piirtäen tai maalaten luonnoskirjaan, mutta tällä kertaa päätin käyttää luonnostelussa Adobe Illustrator –ohjelmaa. Tietokoneella tehty luonnostelu nopeutti prosessia huomattavasti, sillä pystyin varioimaan samaan pohjaan erilaisia suikalesommitelmia hyvin paljon nopeammin kuin käsin piirtämällä. Näin pystyin myös muuttamaan pukujen väri vaihtoehtoja paljon nopeammin, ja luonnokset olivat heti siistejä ja valmiita esiteltäväksi asiakkaille. En halunnut käyttää suunnittelutyössäni hyväksi ideataulua, sillä puvustuksen suunta oli selkeä jo alusta asti. En myös koskaan ole kokenut ideataulua itselleni ominaiseksi tavaksi

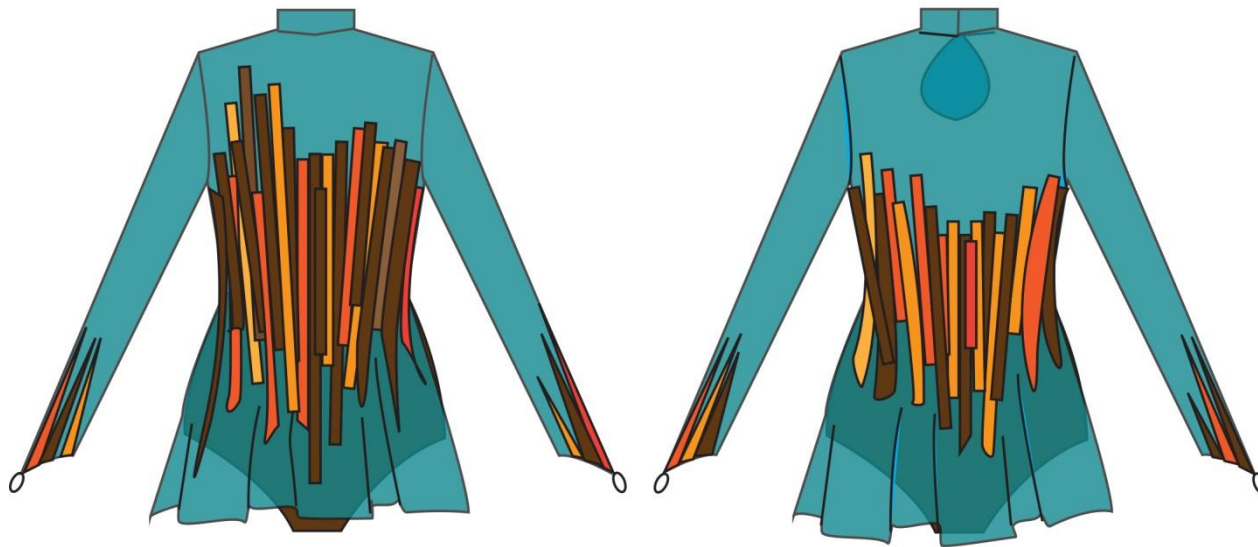
työskennellä, vaikka siinä usein asiakasprojekteissa onkin kiistämättömiä hyötyjä. Suunnitteluni inspiraationlähteinä minulla oli alussa siis vain asiakkaiden suulliset toiveet, viitteelliset ideapiirroksiset ja Ed Sheeranin kappale (Liite 1.).

Ensimmäisen kerran tapasin koko joukkueen vieraillessani heidän harjoituksissaan, jonka päätteeksi otin voimistelijoista mitat (Liite 2.) ja kävimme läpi ensimmäiset luonnokset. (Liite 3.) Tässä vaiheessa koreografian runko oli saatu kehitettyä melko valmiiksi, joten pystyin seuraamaan harjoituksia ja sain paremman käsityksen pukujen toimivuuden vaatimuksista. Luomassani FEA -mallissa halusin toimivuuden kohdalla kiinnittää huomiota liikkuvuuteen, kestävyys, mukavuuteen ja turvallisuuteen, ja näissä kohdissa harjoitusten tarkkailulla oli suuri rooli. Huomasin, että ohjelmassa on joitain nostoja,

paljon hyppyjä ja joitakin kohtia jossa voimistelijat toimivat lattian tasossa. Sekä kestävyys että turvallisuuden kannalta vyötärölle ei siis kannata nostojen vuoksi laittaa koristeluja jotka voivat helposti repeytyä tai tarttua. Elastinen materiaali mahdollistaa laajatin liikeradat ja vaikuttaa samalla puvun mukavuuteen. Mukavuuteen vaikuttavat myös koristelut, liian runsaat koristelut saattavat lattialla toimiessa tuntua epämiellyttäviltä.

Luonnosten katselun yhteydessä haastattelin joukkueen jäseniä heidän kokemuksistaan edellisten kisapukujen osalta. Moni heistä mainitsi edellisten pukujen helmojen olleen usein ongelmallisia, joko helmat olivat olleet liian kapeita tai sitten niissä olleet koristelut olivat olleet käytössä epämukavia. Useissa puvuissa myös puvun housuosa oli ollut ongelmallinen, usein niin, että se ei ole pysynyt paikallaan kisaohjelman

aikana vaan on jalkojen nostojen myötä vetäytynyt istuinlihasten väliin. Hieman keskusteltuamme naiset myös rohkaistuivat valittamaan sitä, miten voimistelupuvut ovat usein liian pikkutyttömäisiä. Urheilurintaliivien litistäessä rinnat naiset toivoivat asuihin edes jonkin asteista seksikkyyttä. Nämä seikat huomioiden tein puvusta uuden luonnoksen ja sen todettiin olevan meitä kaikkia miellyttävä malli joka valmistettaisiin. (Kuva 10.) Seksikkyyttä pukuun saadaan läpikuultavalla materiaalilla ja suikaleiden väleillä leikittelyllä niin, että esimerkiksi rintojen väliin jäisi suikale ”paljasta” ihoa näkyviin. Tämä olisi kuitenkin sommiteltava pukuihin nukan päällä, joten jätin ne luonnoksista pois.

Kuva 10. Sovittu pukumalli. (Haapala. 2015.)

Koska puvun yläosasta haluttiin läpikuultava, täytyi meidän yhdessä voimistelijoiden kanssa miettiä, millaiset alusvaateet heillä tulisi olla puvun alla. Tavalliset urheilurintaliivit eivät olleet yksinään hyvä vaihtoehto, sillä ne olisivat näkyneet puvusta hyvin selvästi läpi. Yksi vaihtoehto olisi ollut käyttää ihoon liimattavia silikonirintaliivejä, mutta moni naisista ilmoitti olonsa olevan sellaisissa epävarma. Epävarmuus taas luonnollisestikin vaikuttaa kilpailusuoritukseen, joten tämäkin vaihtoehto hylättiin. Lopulta päädyttiin siihen, että naiset käyttävät tavallisia urheiluliivejä, mutta pukevat varsinaisen kilpailupuvun alle ihon värisen hihattoman bodyn, joka peittää urheiluliivit.

Koin suunnittelutyössä jokseenkin haasteelliseksi budjetin puutteen. Minusta oli hyvin hämmentävää se, ettei minulle asetettu mitään selkeää budjettia. Päädyin tilaamaan kangasnäytteitä hieman eri hintaluokista keskittyen pelkästään materiaalin väriin ja teknisiin ominaisuuksiin. Edullisin materiaali, josta tilasin näytteen, oli hinnaltaan 7 euroa metriltä, ja hintavin 32 euroa metriltä. Aiemmin sovittujen turkoosin, oliivinvihreän ja tumman ruskean lisäksi tilasin melko ennakkoluulottomasti myös muita värejä, kuten turkoosin vastaväriä tummaa oranssia sekä viininpunaista, kuparia, violetta ja jadenvihreää. Pyysin myös lähettämään kaikista väreistä sekä

Kuva 11. Ensimmäinen sovitus ja helman oikean pituuden tarkistus. (Haapala. 2015.)

metallinhoitoisia, kiiltäviä että mattapintaisia näytteitä, vaikka asiakkaat olivatkin päättäneet haluavansa mattakangasta. Kaikki tilaamani näytteet olivat hyvin joustavia lycrakankaita.

Aiemmin esittelemieni kirjallisten sääntöjen lisäksi voimistelijat osasivat kertoa lisää tarkennusta muun muassa helman pituudesta. Helma ei luonnollisestikaan saa olla kovin pitkä. Maksimipituutta ei oltu heidän tietojensa mukaan määritelty, mutta minimipituus sen sijaan oli. Helman tulee peittää puvun housuosa kokonaan silloin, kun voimistelija suorana seistessään nostaa kädet ylös. Liian lyhyestä helmasta rokotetaan pisteitä, samoin kuin housuosasta, joka ohjelmaa suorittaessa liikkuu paljastaen istuinlihaksen. (Piispanen, 2015-02-24) Tämä tieto tuli minulle täysin yllätyksenä ensimmäisen varsinaisen sovituksen yhteydessä, ja vaikka se ei aiheuttanut mitään ongelmia pukujen kanssa, olisin toki halunnut tietää tämän jo suunnitteluprosessin alkuvaiheessa.

Vaikka säännöt voi kokea rajoittavina, mielestäni ne rajoitusten lisäksi tarjoavat myös mahdollisuuksia. Kun puvulle on asetettu tiukat raamit, voi kaiken huomion keskittää paljon

vapaammin koristeluihin ja väreillä leikkittelyyn ilman että energiaa tarvitsee käyttää siluettien tai muiden suurten linjojen pohdiskeluun.

Tässä vaiheessa oli valittu malli, jota puvuissa tultiin käyttämään (Kuva 10.), ja oli aika valita materiaalit. Alkuperäisten suunnitelmien mukaisesti

hihoissa ja puvun yläosassa sekä myös helmassa päätettiin käyttää läpikuultavaa turkoosia kevytlycraa. Iloiseksi yllätyksekseni joko joukkue yksimielisesti kannatti ehdotustani pukujen muun väripaletin muuttamisesta oliivinvihreästä ja tummanruskeasta huomattavasti räväkämpään ja yllättävämpään yhdistelmään: turkoosin vastaväriin tumman oranssiin, kupariin ja suklaanruskeaan. Väreissä ilmenevät kappaleen teemat ja ristiriidat, ja ne ovat samalla mieleenpainuvat ja esteettiset. Koko joukkueen päälle monistettuna tällainen väriyhdistelmä tuo mielikuvia liekkimerestä, jonka voi tulkita symbolisoivan kappaleen intohimoista sanomaa. Pukujen värivalinnoilla oli siis suuri merkitys niin FEA –mallin esteettisyys- kuin ilmaisevuuslohkoihinkin. Pukujen suunnittelussa täytyi huomioida, että kokonaisuus näyttää hyvältä niin kaukaa kuin läheltäkin, ja että saman puvun toistuessa useaan otteeseen kokonaisuus on yhtenäinen ja harmoninen, mutta ei tylsä.

Kuva 12. Tämä tilataideteos on erinomainen esimerkki lycran elastisuudesta. (Tekijä Neto, E. Kuvaaja tuntematon. 2009.)

4.3 MATERIAALIT JA HUOLLETTAVUUS

Voimistelupuvuissa materiaalivalinta on yksi puvun liikkuvuuteen eniten vaikuttavista tekijöistä. Koska voimistelupuvun tulee turvallisuussyistä olla hyvin vartalomyötäinen, materiaalien on lähes väistämättä oltava elastisia. Kisapuvuissa tavallisin materiaali on lycra, jota saa täysin mattapintaisesta hennosti kiiltäviin ja jopa metallinhohtoiisiin. Muita yleisesti käytettyjä materiaaleja ovat joustosatiini, joustosifonki sekä erilaiset joustavat sametit ja pitsit. Materiaalivalintoja tehtäessä elastisuuden ohella oleellista onkin huomioida materiaalin esteettisyys. Puvun pitää näyttää hyvältä katsojan silmissä sen lisäksi että se mahdollistaa voimistelijan liikkeen.

Vaikka voimistelupuvuissa toisinaan käytetään myös muita joustavia materiaaleja, päädyimme Kantosen ja Piispasen kanssa yhteisen pohdinnan jälkeen yleisimmin käytettyyn materiaaliin, lycraan. Lycra, joka on 80 % polyamidia ja 20 % elastaania on erittäin joustavaa. (Kuva 12.) Läpikuultavana materiaalina suunniteltiin aluksi käytettävän joustosifonkia, vaikkakaan se ei ole paras mahdollinen materiaali käytettäväksi hihoissa, sillä joustosifonki on elastista vain leveyssuunnassa. Joustosifongin tilalle löytyikin parempi vaihtoehto, kevytlycra, joka joustaa molempiin suuntiin eikä purkaudu tai liesty kuten sifongit. Kevytlycra on vain hieman vähemmän elastista kuin tavallinen lycra. Siinä on 90% polyamidia ja 10% elastaania, ja se on nimensä mukaisesti hyvin kevyttä, se painaa vain 95 g/m² tavallisen lycran painaessa 190 g/m². (Flextex.)

Asiakkaiden alkuperäinen toivomus oli käyttää pelkästään mattapintaisia materiaaleja ja tuoda pukuihin kiiltoa ainoastaan paljettien ja strassien avulla. Päätin kuitenkin tilata mattapintaisen lycran lisäksi näytteitä myös kiiltävästä ja painetusta, metallinhohtoisesta lycrasta, sillä minulla oli

mielessäni visio eri tavoin kiiltävien materiaalien yhdistämisestä. Lopulliseen pukuun päätyikin lopulta kaikkea kolmea, turkoosin kevytlycran ollessa mattapintaista, ruskean ja oranssin lycran kiiltävää peruslycraa ja kuparin metallinhoitoista. Pinnasta tuli näin paljon elävämpi kuin yksinomaan mattapintaisista materiaaleista.

Oleellinen osa pukujen suunnittelua on myös lisätarvikkeiden ja kiinnitysmekanismien miettiminen. Elastinen voimistelupuku ei aina välttämättä päällepuettavuuden kannalta tarvitse kiinnitysmekanismeja lainkaan, mikäli pääntie on riittävän suuri. Näissä puvuissa on kuitenkin asiakkaan toiveesta pieni kaulus, ja kaulus vaatii taakse myös jonkinlaisen kiinnityksen. Päädyin käyttämään puvuissa yhtä, hieman isompaa painonappia, sillä se helpottaa puvun pukemista ja jämerä painonappi pysyy varmasti kiinni myös kaikkien ääri liikkeiden aikana. Valitsemani painonappi oli läpipainettava mallia, ja näin ollen pukujen kauluksissa oli niskassa näkyvissä pienet hopeiset renkaat, tyyliseikka joka vaikuttaa osaltaan pukujen esteettisyyteen. Muita lisätarvikkeita puvuissa olivat lahkeen suihin ompelamani silikonikuminauhat, jotka takaavat, että housu pysyy paikallaan voimisteluliikkeitä suorittaessa, sekä pukuihin koristeeksi elastisella tekstiililiimalla liimattavat paljetit ja strassit.

FEA –mallissa kiinnitetään toiminnallisuus –lohkossa huomiota myös pukujen huollettavuuteen. Voimistelupukuja suunnitellessa ja valmistaessa tulee ottaa huomioon lajin fyysinen rasittavuus. Puvut päällä siis hikoillaan usein runsaasti kisasuorituksen aikana, ja ne on yleensä tarpeen pestä jokaisen kilpailun jälkeen. Hiki pinttyy vaatteisiin, ja aiheuttaa etenkin vaaleissa vaatteissa värjäytymiä. Myös hien haju saattaa olla ongelma, mikäli yleisö on esiintymistilanteessa lähellä lavaa. Lycra on suurimmaksi osaksi polyamidia, joten sillä on ominaisuus siirtää kosteutta pois iholta. Se ei toisaalta ime kosteutta, ja näin ollen hikeä, itseensä, joten se on helppo pestä ja kuivuu nopeasti. Polyamidi pitää silti pestä

pian likaantumisen jälkeen, sillä lika pinttyy siihen herkästi. (Boncamper 2008, 197) Ainoa pesun ja huollon kannalta minua huolestuttava tekijä ovat paljetit ja strassit, jotka on liimattu pukuun ja ovat näin ollen herkkiä irtoamaan. Pukuja ei saa pestä korkeissa lämpötiloissa, ja ne tule aina pestä nurin päin käännettyinä. Voimistelijat ovat itse vastuussa omien pukujensa huollosta, ja annoinkin heille hyvin tarkat ohjeistukset pukujen huollosta. (Liite 4.) Usein tällaisissa tapauksissa voimistelijat ja tanssijat itse huoltavat pukunsa, sillä yleensä seuroilla ei ole erillistä pukuhuoltajaa. Näin on yleensä myös järkevintä, sillä voimistelija itse tietää aina parhaiten milloin puku on pesun tarpeessa. Silittämistä lycra ei elastisuutensa vuoksi kaipaa juuri lainkaan, mutta joskus helmaosaa voi kevyesti höyryttää, mikäli haluaa edesauttaa säilytyksestä aiheutuneiden ryppyjen nopeampaa oikentamista.

Pesin kaikki materiaalit varmuuden vuoksi ennen valmistamisen aloittamista, sillä vaikka valitsemamme materiaalit olivat hyvin laadukkaita ja lycra ei synteettisenä materiaalina päästä väriä tai kutistu, siinä voi olla valmistajan jättämiä viimeistyksiä, jotka voivat vaikuttaa liimattujen koristeluiden kestävyteen ja tarttumiseen. Lisäksi helkkäihoisille henkilöille jotkut materiaalien viimeistysaineet voivat aiheuttaa ihoärsytystä, joten peseminen on aina suositeltavaa.

5 ASUJEN VALMISTAMINEN

Tässä luvussa kerron pukujen valmistusprosessissa käyttämäni työvälineistä ja tekniikoista. Pehdyn luvussa elastisen materiaalin kanssa huomioon otettaviin asioihin niin kaavoituksen kuin ompelunkin osalta ja myös voimistelupukujen koristeluissa huomioon otettavista seikoista. Kerron myös kaavoituksen eri vaiheista joissa sovelsin sekä Grafis – kaavoitusohjelmistoa että manuaalista paperilla kuosittelua, ja näiden kahden tekniikan yhdistelmän hyödyistä.

5.1 KAAVOITTAMINEN GRAFIS –OHJELMISTOA HYVÄKSI KÄYTTÄEN

Kun vaatetta valmistetaan elastisesta materiaalista ja vaatteesta halutaan istuva, materiaalin joustavuus täytyy huomioida kaavoissa poistona. Elastaani voi kuituna joustaa jopa 700 % (Boncamper 2008, 202) joten elastaania runsaasti sisältävät materiaalit, kuten käyttämäni lycra, joustavat myös huomattavasti. Poiston tarve kaavoissa on yleensä helpointa laskea prosentteina, mittaamalla kangas levossa ja venytettynä. Käyttämässäni lycrassa elastisuus oli noin 200 %, samoin kuin kevytlycrassa. Tietenkään vaatteesta ei ole tarpeen tehdä niin tiukaa kuin materiaali mahdollistaisi, pienempi poistoprosentti tekee vaatteesta huomattavasti miellyttävämmän päällä. Päädyin itse käyttämään kaavoissa ympärysmitoissa poistoprosenttia 20.

Pituusmittoihin en lainkaan tehnyt poistoja, vaan päätin tehdä tarvittavat poistot pituuksiin sovitusten yhteydessä. Tämä osoittautui hyväksi ratkaisuksi, sillä vain kahdelle yhdeksästä voimistelijasta oli tarvetta vähentää pukujen pituudesta, yhdelle sitä tarvitsi jopa lisätä. Puvut päällään voimistelijoiden täytyy pystyä tekemään hyvinkin syviä

taivutuksia niin eteen kuin taaksekin päin, ja päätelin, että poistot pituudesta voisivat haitata näitä ääriliikkeitä. Hihan pituudessa taas tuloksena olisi kaikella todennäköisyydellä ollut liian lyhyt hiha.

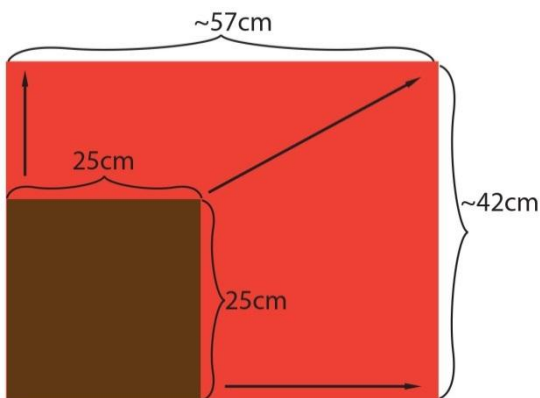
Käytin yksilöllisten peruskaavojen luomiseen kaavoitusohjelma Grafista, joka nopeutti itse kaavoitusprosessia valtavasti. Kaavojen pohjana käytin suomalaisesta kaavajärjestelmästä löytyvää trikoobodyn kaavaa, jonka yksilöin jokaisen voimistelijan omille henkilökohtaisille mitoille. Ajan lisäksi säästin myös paperia, sillä Grafiksesta tulostaessa paperikoko on helppo mitata ja jätettä syntyy näin vähemmän.

Koska kuitenkin itse pidän manuaalisesta kuosittelusta, päätin tehdä sen perinteisesti pöydällä. Kuosittelussa tein kaavoihin pöydällä muutokset hihansuun muotoon, lisäsin kauluksen sekä selkään pukemista helpottavan aukon. Aukon kuosittelu osoittautui haastavimmaksi, sillä oli vaikeaa ennakoida minkä kokoinen leikatusta aukosta tulisi, kun vaateen pukee ihmisen päälle ja materiaali venyy. Tein puvun takakappaleesta pari kokeilua eri kokoisilla aukoilla, ja puin ne mallinuken päälle. Puvun helman kaavoitin kokonaan pöydällä. Helman muoto on puvuissa 1/4 kello, joka on takaosastaan hieman etuosaa pidempi. Eri helman leveyksistä oli voimistelijoiden kanssa runsaasti keskustelua. Moni halusi helmasta kapeahkon, mutta kapea helma olisi vaatinut halkion, jota ei myöskään haluttu. Tämä helman muoto kellottuu tuskin lainkaan päälle puettuna, mutta jättää silti sopivasti tilaa liikkeelle.

5.2 ELASTISEN MATERIAALIN VAATIMUKSET VALMISTUKSESSA

Elastinen materiaali ei yksinään tee vaatteesta joustavaa ja mahdollista kaikkia liikeratoja, mikäli vaatteessa käytetyt rakenteet eivät lainkaan jousta. Näitä pukuja tehdessä ei siis luktokille ollut käyttöä, vaan oli kehiteltävä muita ratkaisuja pukujen kokoamiseen. Ilmeisin vaihtoehto oli ylikuottelukoneen, eli saumurin, käyttäminen. Sen 4-lankainen simultaanitikki joustaa juuri sopivasti, ja käytinkin sitä kaikissa pukujen varsinaisissa saumoissa.

Toinen käyttämäni ommel oli joistain kotiompelukoneista löytyvä jousto-ommel. Sillä kiinnitin päällikeompeluna pukujen koristesuikaleet. (Kuva 13.) Vaikka jousto-ommel oli kiireiseen aikatauluun nähden todella hidas työtapana, sen etuna on siisti ulkonäkö. Itse tikki on siksak –tikkiin verrattuna kapea ja siisti, ja se joustaa erinomaisesti. Tikin joustavuudesta

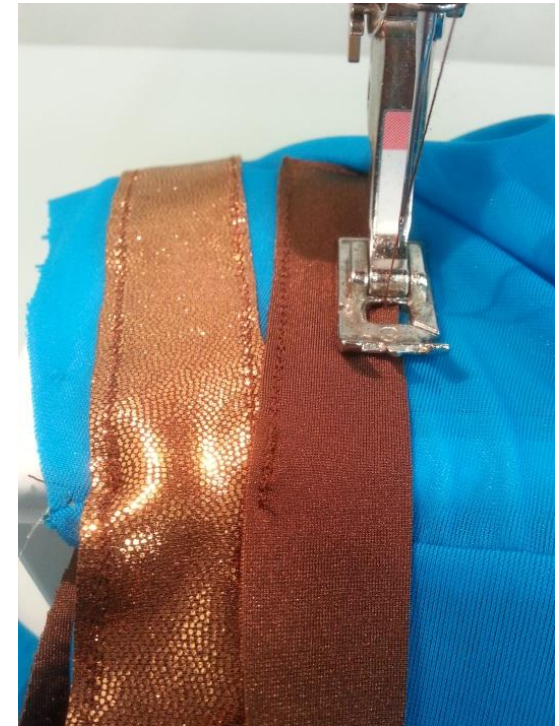

Kuva 14. Materiaalikoikeilun joustoprosentti havainnollistettuna. (Haapala. 2015.)

huolimatta olin hyvin epävarma siitä, miten suikaleet vaikuttaisivat valmiin puvun elastisuuteen. Suikaleet eivät leveimmillään olleet kuin n. 2,5 cm, ja niitä tuli pukuun paikoitellen useita päällekkäin. Koska ne täytyi turvallisuussyistä kiinnittää kaikista reunoista, ompeleita tuli pukuun paljon erityisesti vyötärön kapeimmalle kohdalle. Pukujen

vyötäröiden oli joustettava puettavuuden vuoksi vähintäänkin voimistelijan lantion ympäryksen mittaan. Tein siis suikaleiden kiinnityksestä muutamia kokeiluita, ja laskin materiaalin uuden joustoprosentin suikaleiden kanssa. Kokeiluista tein päätelmän, että vaikka materiaalin elastisuus kärsikin suikaleiden kiinnittämisestä huomattavasti, se oli silti jopa 125 prosentin joustavuudellaan aivan riittävä tähän käyttötarkoitukseen. Joustoprosentti havainnollistettuna kuvassa näytetilkun mitoilla. (Kuva 14.)

Kolmas ommel, jota käytin, oli kolmiaskelsiksak. Sillä viimeistelin pukujen hihansuut ja lahkeen suut. Lahkeen suihin käytin silikonikuminauhaa, joka auttoi pitämään puvun paikoillaan pakaran päällä. Kuminauhan kiinnitin ensin saumanvaraan ylikuottelukoneella venyttäen sitä samalla, ja käännsin sitten saumanvaran ja tikkasin kolmiaskelsiksakilla nauhan päältä.

Kuva 13. Suikaleiden kiinnitys jousto-ompeleella. (Haapala. 2015.)

Voimistelu- ja tanssipuvuissa on usein koristeena paljetteja ja strasseja, ja niin oli näissäkin puvuissa. (Kuva 15.) Koristeluita suunnitellessa täytyy niiden kiinnitystapa miettiä huolella. Ommeltavat paljetit ja strassit sekä strassinauhat vaikuttavat paljon valmiin puvun elastisuuteen. Koreografi Maija Kantonen kertoi (2015-03-04) minulle erään palaverin yhteydessä hieman surkukupaisen tarinan eräistä kilpailupuvuistaan vuosien takaa. Puvuissa oli käytetty vyötäröllä koristeena strassinauhaa. Nauha ostaessa oli yksinkertaisesti mitattu pukujen vyötärön ympärykset, ja ne oli kiinnitetty ompelemalla sen kummemmin miettimättä. Kun pukuja oli alettu pukemaan päälle, he olivat joutuneet toteamaan, että niitä ei pysty pukemaan lantion yli, sillä vyötärön mittaan ommeltu strassinauha ei joustanut lainkaan. Nauha oli siis otettava irti ja ommeltava kiinni voimistelijan päällä, aina uudestaan jokaisissa kisoissa. Valmistamiini pukuihin ei onneksi käytetty strassinauhaa, vaan ainoastaan irrallisia paljetteja ja strasseja, jotka ajan säästämiseksi päätettiin liimata. Liimaksi valitsin kirikkaaksi kuivuvan, hieman elastisen tekstiiliiliiman, joka kestää konepesua 40 asteessa.

Lycra ei käytännössä purkaudu lainkaan. Tämä ominaisuus oli eduksi päällikeompeluissa, mutta myös myöhemmin, kun pukujen helman rakenne tuli ajankohtaiseksi. Olin tehnyt eri kokeiluita helman rakenteesta, mutta juuri mikään niistä ei oikein miellyttänyt minua ja joukkuetta. Useat rakenteet tekivät helman kevyestä materiaalista raskaan, ja kevyemmät rakenteet taas näyttivät epäsiisteiltä. Eräs voimistelijoista lopulta keksi kyseenalaistaa sen, onko helmojen huoltelu ylipäättään tarpeellista. Itse en, ilmeisen urautuneena vanhoihin tuttuihin työtapoihin, ollut edes tullut ajatelleeksi sitä mahdollisuutta. Lopulta pukujen helmat siis jätettiin täysin raakareunalle, ja se toimikin hienosti ainakin kevytlycran helmarakenteena.

Kuva 15. Paljettien ja strassien sijoittelua. (Haapala. 2015.)

Kuva 16. Aveo –ryhmä koreografian aloitusasennossa. Yksi voimistelijoista puuttuu kuvasta. (Kantonen. 2015.)

5.3. VALMIIT VOIMISTELUPUVUT

Valmiit kilpailupuvut pääsivät heti luovutuspäivän iltana harjoituskäyttöön, ja jo samalla viikolla ensimmäisiin kisoihin. (Kuvat 16, 17, 18) Tiedustelin joukkueelta ehkä ärsyttävyyteen asti palautetta puvuista, ja sainkin sitä jonkin verran. Koko joukkue oli erityisen tyytyväinen pukujen väriin, ja he kiittelivätkin minua siitä, että olin

uskaltanut tilata materiaalinäytteitä laajemmassa väriskaalassa kuin oli sovittu, ja myös luoda niistä valmiita väriyhdistelmiä joista oli helppoa valita. Useat joukkueen naiset olivat iloisesti yllättyneitä siitä, miten naisellisia ja sopivasti seksikkäitä puvut olivat. Myös pukujen paljetti- ja strassikoristeita keuhuttiin. Erityisesti strassit ovat pieneen kokoonsa nähden hyvin kalliita, ja niitä tulee helposti laitettua yhteen pukuun jopa tuhansia. Näihin pukuihin meni koristeita hyvin harkitusti sijoiteltuna melko vähän, mutta ne onnistuivat silti herättämään puvut juuri sopivasti eloon.

Itse pukujen toimivuutta oltiin testailtu aina sovituksissa pitkin matkaa, joten pukujen luovuttamisen jälkeen ei tullut yllätyksiä istuvuuden tai liikkuvuuden suhteen. Puvuissa oli voimistelijoiden mukaan helppo liikkua, ja ne tuntuivat mukavilta päällä. Ainoastaan kaksi voimistelijaa kertoivat jalan aukoissa olevien kuminauhojen olleen hieman liian tiukat ja puristavat. Kun tiedustelin, haluavatko he että teen asialle jotain, he eivät kuitenkaan kokeneet sitä tarpeelliseksi, koska hieman liian tiukka oli heidän sanojensa mukaan aina parempi kuin hieman liian löysä.

Valmistin yhteensä yhdeksän pukua, ja materiaalia tilattiin varalle yhtätoista pukua varten sillä kilpailuihin osallistuvien voimistelijoiden lukumäärä ei materiaaleja tilatessa ollut vielä varma, vaan kaksi ryhmän voimistelijoista teki päätöksen jäädä pois tällä kisakaudella vasta helmikuun alussa. Näin ollen materiaalia jäi yli, mikä täytyy huomioida myös lopullisten pukujen hinnassa.

Kuva 17. Aveo –ryhmä kilpailuohjelman aikana. Yksi voimistelijoista puuttuu kuvasta. (Kantonen. 2015.)

Olin yllätynyt joukkueen valitessa tilaamistani materiaalinäytteistä joukon kaikkein hintavimpia. Puvuissa käytettyjen kevytlycran, mattalycran ja kiiltävän lycran metrihinnat olivat 20€/m ja metallinhoitoisen jopa 32€/m. Olin kuvitellut heidän päätyvän hieman edullisempiin materiaaleihin, mutta olin toki tyytyväinen päästessäni työskentelemään laadukkaiden materiaalien kanssa. Toki nämä valitut materiaalit olivat selkeästi miellyttävämmän, paksumman ja elastisemmän tuntuisia kuin edullisemmat verrokkinsa.

Kaiken kaikkiaan yhdelle puvulle tuli materiaalinäytteineen, materiaaleineen, lankoineen ja lisätarvikkeineen hintaa 60,80€. Puvuissa

suurin yksittäinen kuluerä olivat materiaalit, 44,40€/puku, mikä ei tietenkään tullut yllätyksenä. Eri paikoista tilattuista materiaalinäytteistäkin kertyi yllättävän paljon kuluja, ja kannattaakin tarkistaa ensin esimerkiksi ulkomailta tilattaessa, paljonko postikulut tekevät tilauksiin lisähintaa. Usein voi käydä niin, että vaikka itse materiaali vaikuttaa edullisemmalta kuin toisesta paikasta tilattuna, postituskulut nostavatkin hinnan samalla tasolle. Eräältä englantilaiselta kankaantoimittajalta jätimme näytteet tilaamatta kokonaan, sillä vaikka heillä olisi ollut todella vaikuttava valikoima, pelkät näytteet olisivat kustantaneet 5€/näyte.

Pukuihin valittiin melko edulliset, vaikkakaan ei niin säihkyvät strassit, joilla pukujen hintaa saatiin laskettua huomattavasti. Myös se, että korvasimme osan strasseista paljeteilla, säästi paljon. Minusta hinta tuntui melko korkealta siihen nähden, että pukuja ei suunniteltu käytettäväksi kuin viisi kertaa, ja kysyinkin joukkueelta suoraan, mitä mieltä he ovat hintatasosta. He kuitenkin totesivat pukujen olleen jopa edullisemmat useina vuosina kun he ovat teettäneet puvut ompelijalla. Moni heistä myönsi, että jos ei etukäteen olisi sovittu että teen itse ompelutyön palkattomasti, he eivät olisi raaskineet valita yhtä hintavia materiaaleja. Pukujen todellinen hinta siis ompelimossa teetettynä olisi ollut huomattavasti korkeampi.

Jatkossa ohjeistin Aveo -ryhmää miettimään yhdessä kilpailupuvuille budjetin, jonka puitteissa ne tehtäisiin. Budjetin rajaaminen tuntuu varmasti turvallisemmalta niin pukujen tekijän kuin asiakkaiden itsensäkin mielestä, ja näin välttyttäisiin yllätyksiltä puolin ja toisin. Yhdessä sovittu budjetti myös takaa sen, että kukaan ei joudu jäämään kisakaudelta pois vain siksi että kovin suuri rahallinen panostus voimistelupukuun ei ole mahdollista.

6 TULOSTEN ARVIOINTI

Tässä luvussa pohdin joukkuevoimistelun kilpapakkuja FEA-mallin mukaisena kokonaisuutena. Tarkastelen omia valintojani eri näkökulmista ja kerron omasta kehittämisestäni projektin aikana. Perehdyn vielä uudestaan opinnäytetyöni tavoitteisiin ja mietin olenko saanut täytettyä nämä tavoitteet.

Yksi tärkeimmistä tavoitteistani opinnäytetyössäni oli oman ammattitaitoni kehittyminen. Projektin aikana opin paljon uusia asioita liittyen esimerkiksi voimistelun ja tanssin vaatimuksiin, elastisten materiaalien käsittelyyn, kaavoitukseen ja sääntöjen vaatimuksiin ja rajoituksiin. Opin myös itsestäni uusia asioita ja hahmotin millainen työntekijä olen, kun pääsen työskentelemään itsenäisesti, ilman mainittavaa ohjausta ja tiukalla aikataululla. Ilahduin siitä miten rauhallisena pysyin kiireen keskellä, ja etten antanut stressin vaikuttaa asiakaspalvelutilanteiden laatuun. Lopullisten pukujen näkeminen ja hyvän palautteen sekä kehuja saaminen antoi minulle myös paljon itsevarmuutta pukusuunnittelijana.

Koen, että olen kehittynyt ammattilaisena tämän projektin aikana. Uskon, että tämä projekti antaa minulle valmiudet suunnitella voimistelupukujen lisäksi erilaisia tanssipuvustuksia ja -asuja ja kiinnostukseni nimenomaan voimistelusta ja kilpatanssista sekä niiden pukusuunnittelusta kasvoi huomattavasti. Näen voimistelupuvun paljon aiempaa monipuolisempana ja haasteellisempänä suunniteltavana kuin aiemmin olisin koskaan uskonut olevan mahdollista. Uskon, että kokemukseni voimistelupuvuista ovat suureksi hyödyksi myös teatterin parissa. Esiintyvän pukutaiteen suunnittelu ja erityisesti teatterin puvustaminen kiinnostavat minua edelleen paljon, ja aionkin määrätietoisesti hakeutua alalle töihin, vaikka

Kuva 18. Aveon voimistelijoita juuri ennen kilpailusuoritusta. Tässä kuvassa pukujen turkoosi väri näkyy oikein. (Kantonen. 2015.)

tiedostan, ettei ainakaan tällä hetkellä alalla ole avoimia työpaikkoja. Haluaisin myös lisää kokemusta roolillisten teosten puvustamisesta, tämän projektin myötä myös tanssiteatterin puolelta. Voimistelujoukkueen kanssa työskentely oli antoisa kokemus, ja kaikki mukana olleet ihmiset olivat inspiroivia ja mukavia. Toivon, että hekin muistavat minut, kun joskus tulevaisuudessa tarvitsevat uusia kisapukkuja.

Tavoitteenani oli luoda käytännöllinen ja esteettinen kokonaisuus, jonka asut palvelevat joukkuetta koko kilpailukauden ajan. Pukujen oli tarkoitus olla abstrakteja ja tukea koreografiaa ja musiikkia tunnelmansa kautta, ja

erityisesti musiikin teemoja käsittelinkin paljon pohtiessani pukujen ilmaisevuutta ja esteettisyyttä. Pukujen esteettisyys kulki käsi kädessä myös toiminnallisuuden kanssa, ja ne määrittyivät hyvin vahvasti asiakkaiden toiveiden ja joukkuevoimistelun kilpailusääntöjen kautta. Sain paljon kiitosta pukujen esteettisyydestä, erityisesti pukujen väritystä kehuittiin paljon. Joukkue itse kertoi pukujen olleen erittäin toimivia, mukavia ja koristeluiden toimivia ja eläväisiä. Yksi tavoitteista olikin, että kilpailupuvut toimivat joukkueen työvaatteina, jotka yllään heidän on helppo suorittaa kilpailuiden voimisteluohjelmaa. Jos voimistelupuku ei toimi, se voi näkyä kilpailuissa voimistelijassa epävarmuutena tai virheellisinä liikkeinä. Taitavakaan voimistelija tuskin pystyy tekemään parasta mahdollista suoritusta, jos yllä oleva puku ahdistaa, rajoittaa liikkeitä tai tekee olon epämukavaksi.

Koreografian ja musiikin tukeminen oli yksi erittäin tärkeä tavoite, ja pukujen tulikin istua koreografiaan ja muuhun tulkintaan saumattomasti. Tässäkin onnistuin mielestäni hyvin ja asut näyttivät soveltuvan koreografiaan ja musiikin sanomaan kauniisti nousematta liikaa esille. Suunnitellessani pukuja otin huomioon sen, että tulisin valmistamaan kaiken itse, lukuun ottamatta viime hetken koristeluja, joihin voimistelijat halusivat perinteen vuoksi itse osallistua. Pidin tärkeänä jo aikataulunkin vuoksi, että asut olisivat mahdollisimman nopea valmistaa ilman apujoukkoja. Valmistin puvuista soviteen ainoastaan yhdelle voimistelijalle, ja sen kautta koetin ottaa huomioon seikat, jotka voivat olla ongelmia toisten voimistelijoiden puvuissa. Sovitin kaikkien voimistelijoiden puvut ennen koristesuikaleiden kiinnittämistä, ja se osoittautui oikeaksi ratkaisuksi, sillä muutoksia henkilökohtaisista kaavoista huolimatta tuli monille. Suikaleiden kiinnittämisen jälkeen sovitukset tekeminen olisi ollut haastavaa, ellei jopa mahdotonta. Joitain pieniä istuvuusongelmia ilmeni parin voimistelijan kohdalla vielä

päällikeompeluiden lisäämisen jälkeenkin, mutta valitettavasti niiden korjaaminen aikataulun puitteissa oli mahdotonta. Nämä ongelmat onneksi ilmenivät vain voimistelijan seisoessa suorassa staattisessa asennossa, eli ne eivät juurikaan vaikuttaneet pukujen esteettisyyteen kilpailuohjelman aikana. Jälkikäteen ajateltuna minun olisi pitänyt jättää pukujen vyötärösaumaan mahdollisuus pukujen istuvuuden korjaamiseen vielä päällikeompeluiden tekemisen jälkeenkin. Tällöin olisin kuitenkin joutunut miettimään puvun työtavat täysin uusiksi, enkä ole varma miten tällainen olisi käytännössä ollut toteutettavissa.

KUVIOT JA KUVAT

Kuviot 1, 3: Haapala, A. 2015

Kuvio 2: Lamb J. M. & Kallal M. J. 1991. Suomentanut Koskennurmi-Sivonen, R. Käsityötuote. (viitattu: 8.1.2015) Saatavissa:

<http://www.helsinki.fi/~rkosken/kasityotuote>

Kuva 1: Voimistelujoukkue. Meltoranta, J. 2013. Saatavissa: <http://voimistelukuva.com/kuvagalleria/2013/jv-sm-kilpailut/index.html>

Kuva 2. Pitkälahkeinen voimistelupuku. Kuvaaja tuntematon. Saatavissa: <http://blog.gkelite.com/blog/gk--choice-of-champions/gk-ladies-unitards-and-mens-competition-shirts-and-pants-showcased-at-la-biennale-di-venezia>

Kuva 3: Kilpatanssipuvun muotoalue ja intiimialue. Haapala, A. 2015

Kuva 4: Vakiotanssipukuja. Hussain, M. 2015. Saatavissa: <http://www.ess.fi/urheilu/Urheilu/2015/03/21/valonen-ja-heikkila-finaalissa---vainomaa-ja-savikurki-veivat-omansa---katso-kuvat-vakiotanssien-mestareista>

Kuva 5: Latalaistanssipuku. Stöckel, <http://www.veke.net/latin2007/index.htm>. 2007. Saatavissa: <http://www.veke.net/latin2007/index.htm>

Kuva 6: Tanssiteatteripuvustus. Kuikkaniemi, K. 2012. Saatavissa: <http://www.kallekuikkaniemi.com/dance-photography/voice-over/>

Kuva 7. Tanssiteatteripuvustus. Murtosaari, A. 2014.

Kuva 8: Koreografin ideakuva kilpailupuvusta. Kantonen, M. 2015.

Kuva 9: Voimistelijan ideakuva kilpailupuvusta. Piispanen, M. 2015.

Kuva 10: Valmis luonnos tuotettavista puvuista. Haapala, A. 2015.

Kuva 11: Valokuva sovitukselta. Haapala, A. 2015.

Kuva 12: Lycra-koostuva tilataideteos. Tekijä Neto, E. Kuvaaja tuntematon. 2009. Saatavissa: <http://lainie.typepad.com/redthread/2009/05/another-use-for-tulle-the-work-of-ernesto-neto.html>

Kuvat 13, 15: Valokuvat valmistusprosessista. Haapala, A. 2015.

Kuva 14: Lycran joustavuus koristeluiden jälkeen. Haapala, A. 2015.

Kuvat 16, 17, 18: Valokuvat voimistelukilpailuista Mäntsälästä. Kantola, M. 2015.

LÄHDELUETTELO

Boncamper, I. 2008. Vaatetusalan materiaalit, 197-202. Helsinki: WSOY

Bordi, S. 2011. Mystinen Matkaaja Tanssipuvun tarkastelu ergonomian ja käytettävyyden näkökulmasta. Kuopio: Savonia –ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201104264847>

Joukkuevoimistelun vapaa- ja välineohjelman kilpasarjotensäännöt. Suomen Voimisteluliitto. [Viitattu 2015-03-16] Saatavissa: http://voimistelu.fi/Portals/0/Joukkuevoimistelu/Dokumentit/S%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6t/Kilpas%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6t_2014-01-01_p%C3%A4ivitetty.pdf

Kantonen, Maija 2015-01-09. Koreografi [Puhelinkeskustelu.] Kuopio.

Kantonen, Maija 2015-03-04. Koreografi. [Keskustelu.] Kuopio.

Flextex. Flextex. [Viitattu 2015-04-10] Saatavissa: <http://www.flextex.fi/75578456>

Kilpa-aerobic sääntökirja 2013-2016 kansalliset säännöt ja ohjeet. Suomen Voimisteluliitto. [Viitattu 2015-03-23] Saatavissa: http://voimistelu.fi/Portals/0/Kilpa-aerobic/Dokumentit/Kansalliset_s%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6t_2013-2016_p%C3%A4ivitetty_20150219.pdf

Koskennurmi-Sivonen, R. Käsiyötuote. (viitattu: 2015-15-3) Saatavissa: <http://www.helsinki.fi/~rkosken/kasityotuote>

Piispanen, Mimmi 2015-02-24. Voimistelija. [Keskustelu.] Kuopio.

Savolainen, N. 2009. Kilpatanssiasut kevään 2009 latinalaistanssien SM- sekä vakiotanssien IKM-kisoihin. Mikkeli: Mikkelin ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-200910064803>

Sotti, M. 2009. Lumikuningatar - Pukusuunnittelijan muotoiluprosessi. Teoksessa Heikkilä-Rastas, M. (toim.) Pukutaikaa, 17-33. Vammalan Kirjapaino Oy: Sastamala.

Suomen **Tanssiurheiluliiton** kilpailusääntö liite 2. Suomen Tanssiurheiluliitto. [Viitattu 2015-03-16] Saatavissa: http://www.tanssiurheilu.fi/images/stories/toimisto/saanto/stul_kilpailusaanto_01_01_2015_liite2_pukusaanto.pdf

Kilpatanssi. Suomen Tanssiurheiluliitto. [Viitattu 2015-04-07] Saatavissa: http://www.tanssiurheilu.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=4&Itemid=5

Trampoliinivoimistelun kansalliset säännöt. Suomen Voimisteluliitto. [Viitattu 2015-03-23] Saatavissa:

<http://voimistelu.fi/Portals/0/Trampoliinivoimistelu/Dokumentit/Code%20of%20Points%20Suomi%202013%20p%C3%A4ivitetty.pdf>

Vanhala, L. 2014. Puvustus disORDER-tanssiteokseen. Tanssipuku osana nykytanssiteosta. Kuopio: Savonia-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Saatavissa:

<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201405208674>

Yli-Nikkola, K. 2013. Tanssiryhmän puvustus latino showtanssin SM-kilpailuihin. Mikkeli: Mikkelin ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Saatavissa:

<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201305209770>

Liite 2. Voimistelijoista otetut mitat

Voimistelijoista otettiin seuraavat mitat:

Vartalon pituus (voimistelijan itse antama tieto)

Kaulan ympäryys

Rinnan ympäryys

Vyötärön ympäryys

Alalantion ympäryys

Alalantion korkeus

Olan pituus

Hihan pituus

Käsivarren ympäryys

Ranteen ympäryys

Kämmenselän pituus rannenivelestä keskisormen rystyseen

Selän leveys

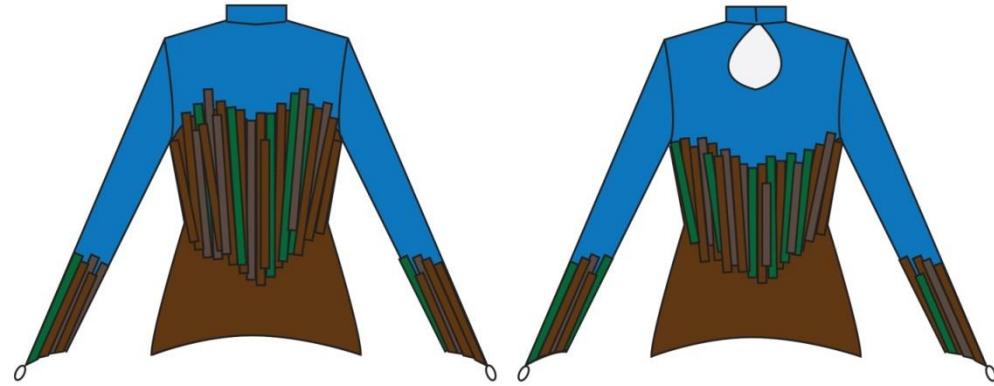
Selän korkeus

Etuleveys

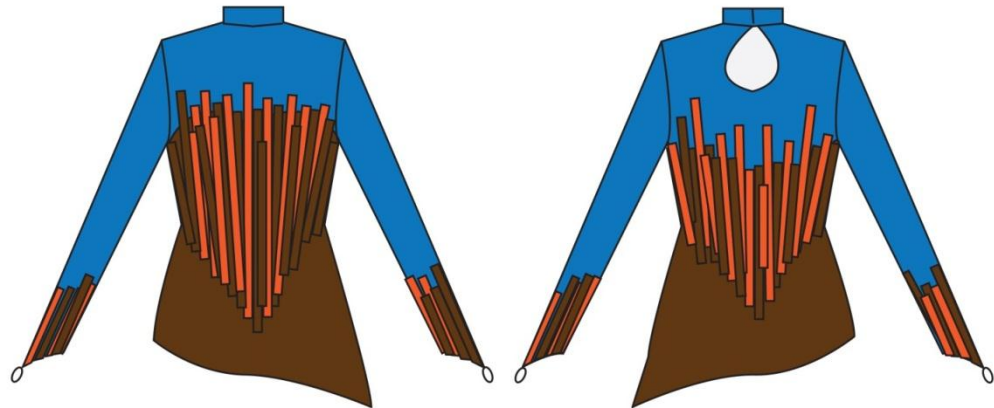
Rintakorkeus

Vyötärökorkeus

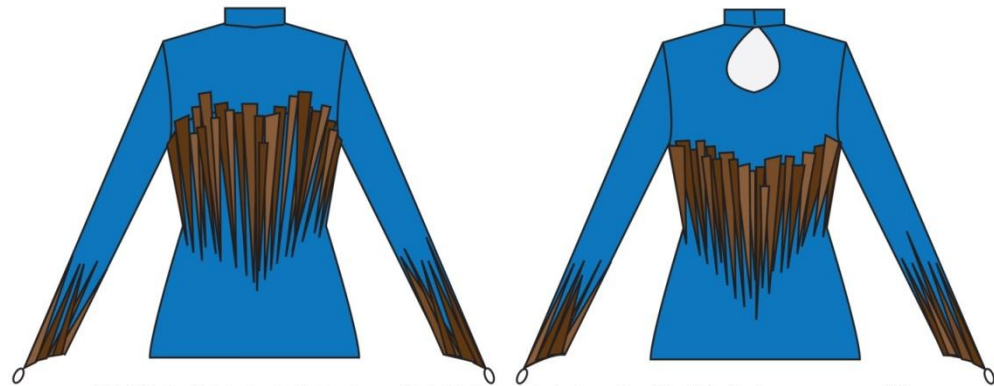
Liite 3. Pukujen luonnokset

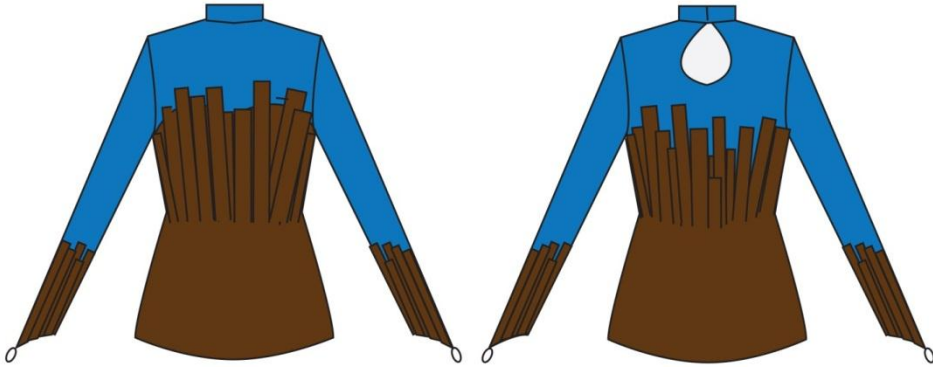
Suikaleiden sommittelu, varsinkin "sydämen muoto miellytti" Yläosan muoto tämä, mutta epäsymmetrisenä ja epätasaisempana. Värimaailma kaunis mutta tylsä.

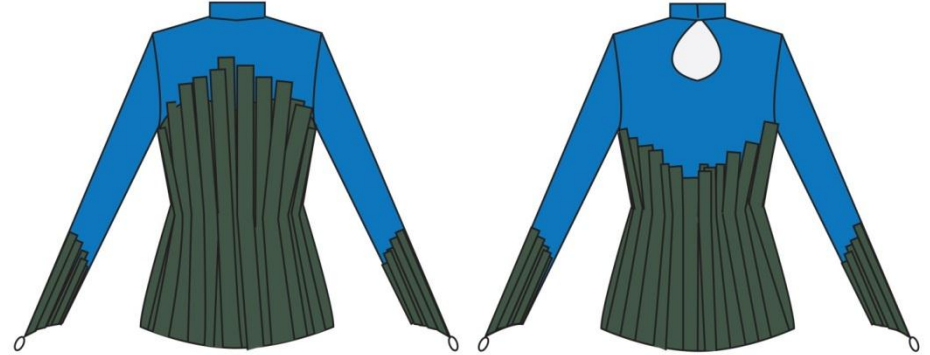
Värimaailma hauska. Helmasta ei pidetty, mutta suikaleiden alareunan sommittelua pidettiin hyvänä. Takaosassa suikaleiden yläreunan sommittelussa hyvä epätasaisuus.

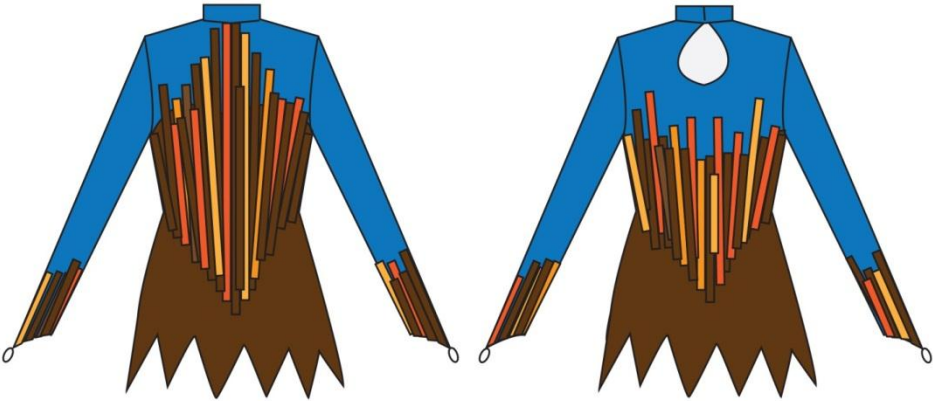
Piikikäs tyyli jakoi mielipiteet puoliksi. Turkoosista helmasta pidettiin, helmaan sama väri ja ehkä myös materiaali kuin yläosaan.

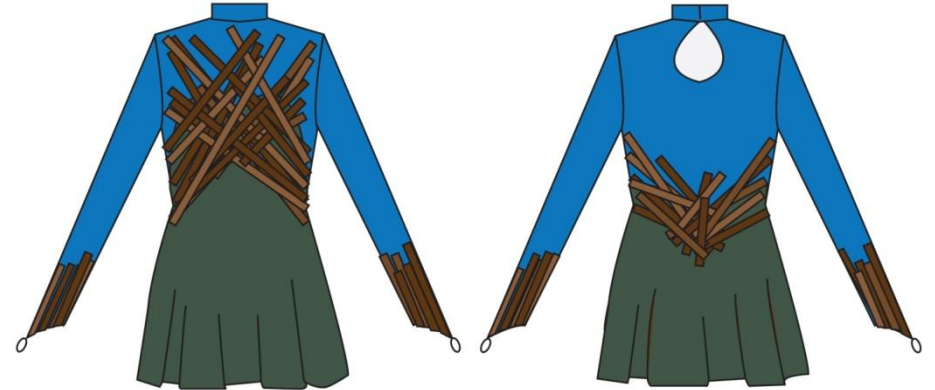
Jälleen kaksivärinen liian tylsä. Palkkien leveyden vaihtelu viehätti.

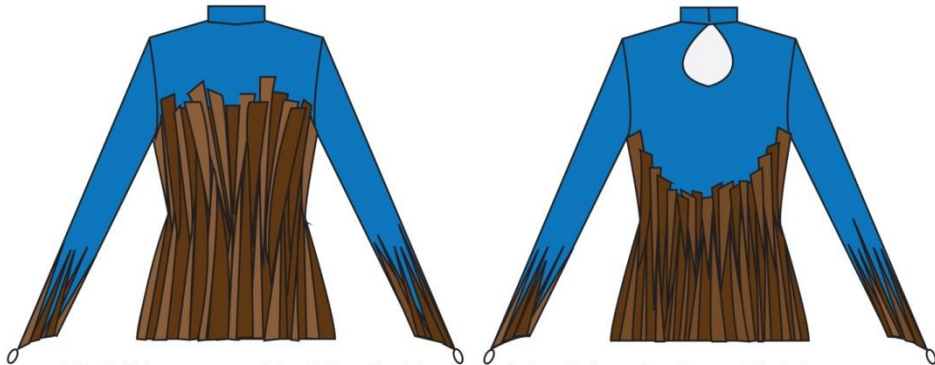
Pelkkä turkoosi ja oliivin vihreä (tai muu vihreä) on liian merihenkinen. Moniväriset suikale-sommitelmat mielenkiintoisempia kuin yksivärinen. Ei suikaleita koko matkalle helmaan asti.

Värit jakoivat porukkaa, moni sitä mieltä että riippuu sävystä voiko käyttää. Helmasta ei pidetty (hyvä niin), Monen mielestä olisi kivempi jos suikaleet eivät olisi niin "jäykän" näköisiä.

"Tulee mieleen risukasa." Helman muoto miellyttää, samoin palkkimaiset lyhyehköt suikaleet hihoissa. Voisivatko olla vain hihan yläpuolella?

Tässä väritys monen mielestä kiva. Hyvä kun sommitelma laskee takaa ihan selvästi alemmas. Voisiko suikaleet lähteä helmaa kohti eri pituisina? Samaa epätasaisuutta kuin yläreunoissakin.

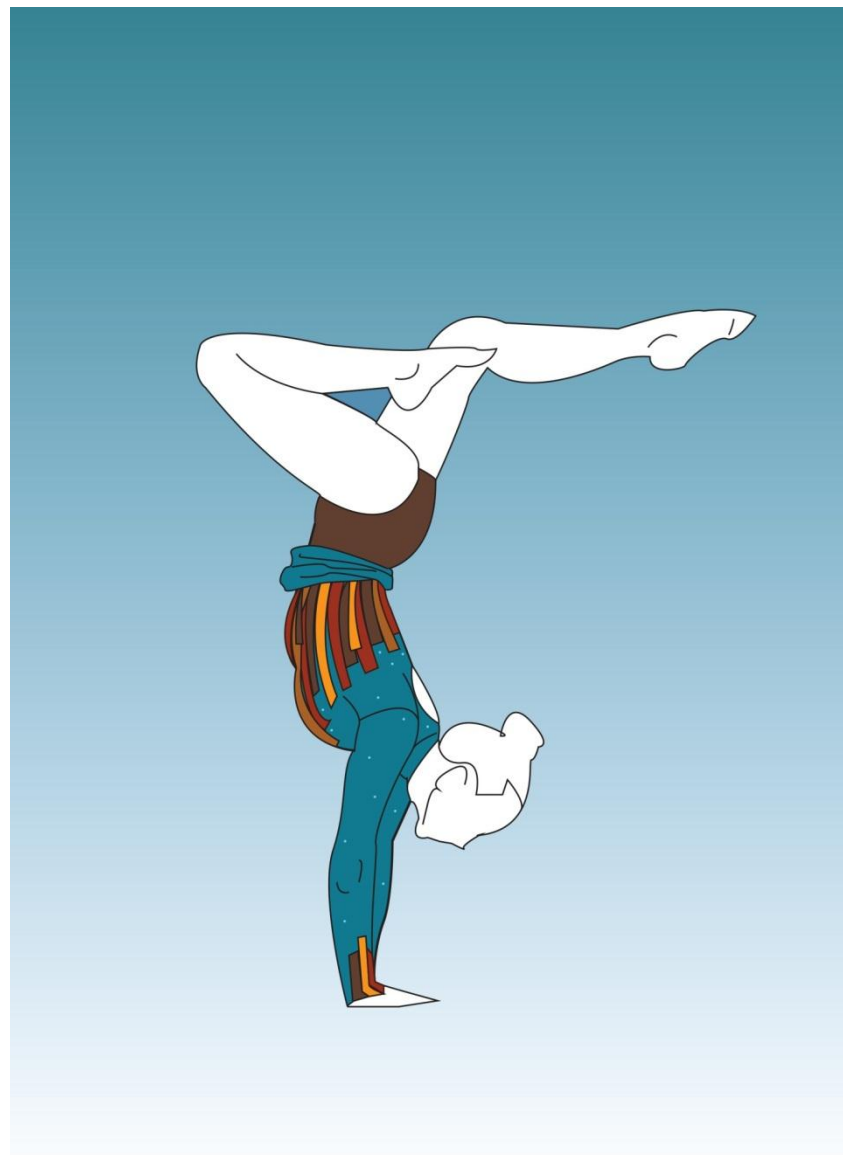
Väryhdistelmä yllätti, mutta ei negatiivisesti. Tilaa myös violettiä/viininpunaista näytettä. Sommitelmasta tulee mieleen cheerleader. Helma muuten kiva, mutta tarvitsee halkion.

Liite 4. Pukujen hoito-ohjeet

Pukujen huolto:

- Pesu mieluiten heti kun mahdollista kisojen jälkeen, pukujen materiaali on polyamidia, johon lika pinttyy helposti. Emme halua pysyviä hikiläiskiä kainaloihin, vai mitä?
- Pesu :30 asteessa, korkeintaa 40 asteessa nurinpäin käännettynä
- Ei samaan pesukoneeseen väriä päästäviä tekstiileitä, polyamidi voi värjäytyä!
- Kuivatus: Ei suorassa auringonpaisteessa, polyamidi voi haalistua.
- Silitys: Ei vaadi silitystä, mutta jos helma on kovin ryppyinen, silytys 1 pisteen lämmöllä. Ei saa silittää strassien ja paljettien päältä!
- Puvut voivat kerätä sähköistyessään helposti pölyä, karvoja ja muita roskia. Suosittelen pitämään tarraharjaa mukana ja käymään puvut läpi ennen lavalle menoa. 😊

Liite 5. Esityskuvia puvuista

SAVONIA